یوسف خەلیل

مێ و..
خواستە خەفەكراوەكانی خوود

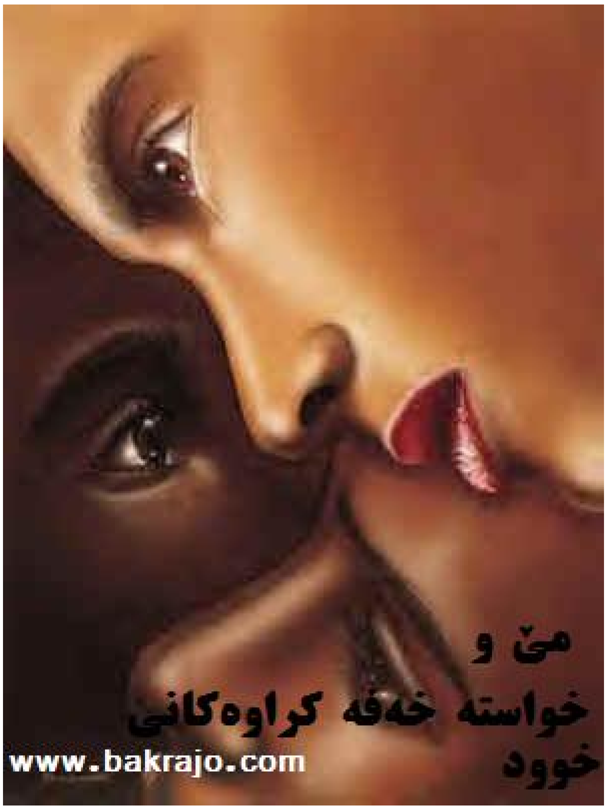

كۆمەڵە وتار

- v · مێ و خواستە خەفەکراوەکانمی خوود
- v · کۆمەڵە وتار
- v · یوسف خەلیل
- v · چاپی یەکەم - 2009
- v · (1000) دانە
- v · تایپپێست و هەڵەبڕ: نووسەر
- v . هونەرکاری : محەمەد قادر
- v . چاپخانەی : ژیر _ سلێمانی

- v . لەسەر ئەرکی نوسەر لەچاپ دراوە و مافی لەچاپ دانەوەی پارێزراوە بۆ خاوەنەکەی

مــرواری

مرۆ گەرەکییەتی ئایندەی پڕ جووانی و بەختەوەری بە باش بگەڕێ.. واتە بۆ بەدەستهێنانی ئەم هەنگاوانە پێویستە چی بکەین؟ تا نووچ نەدەین.. سبەینێمان بێ شکست نەبینرێ ، بێ سڵەمینەوە (واتە بێ عەیب) لە هەموو دەرگاکان بدەین و پرسیار و بەردەوام هەوڵدانمان هەبێت تا وەڵام و ئەنجاممان بە دەست بێت ، کە ئەمەش کرا واتە هەنگاوێکی گرنگمان ناوە و بە کۆمەڵێ ئەنجام گەیشتووین، لێرەوە ئایندە دەبینرێ و ئەفراندن بۆ خزمەتی کۆمەڵگای مرۆڤایەتی دێتە ئارا ، زۆر شت هەن رۆژانە روو دەدەن و ئێمە فەرامۆشمان کردوون ، لێرەدا هەرچی گۆشەنیگای هەستم درکی پێ بردبێت قسەم لەسەر کردووە و هەڵوێستی خۆم نوواندووە، بۆ نموونە پەیوەندی نێوان ژن و مێرد لە چوارچێوەی خێزاندا لە ئێستا و رابردوودا کە یەکێ لە بنەما سەرەکییەکانی کۆمەڵگا پێك دێنن.. یان ئەو کۆمەڵە گرفت و ناکۆکییانەی لە نێو ژنی کورددا هەن و رۆژانە دەبنە چقڵی چاوو تا ئەمێستاکەش بەزیندووی ماونەتەوە کەسێکیش دەرکەی لەسەر واڵانەکردوون..
هەروەها زۆر شتی دیکە کە بە پێي ئەزموون و توانای بیرکردنەوەی خۆم خاڵە ئەکتیڤ و نەگەتیڤەکانی کێشەکانم دیاری کردووە و چارەسەری گونجاویشم بۆ هەڵهێنجاون ، ئاواتمە پەییم بە دڵی هەندێ لە تاکەکانی کۆمەڵگەکەم بردبێ و ئاوێك بووبێتم بۆ دەروونی بەتاویان ، کورد واتەنی چەپڵە بەیەك دەست لێنادرێت.. ژن و پیاو ئەو رەگەزە مرۆییەن کە ئێستا و ئایندە هي خۆیانە و پێویستە چییان بوێت تیایدا بچێنن تا ئەنجام بە باش بشکێتەوە.. شانبەشانی یەك گەرەکە هەنگاو بنێن ، هەر ئاوڕدانەوەیەك یا تیژ رۆشتن یا خاوبوونەوە یا پێچەوانەی یەك رێبکەن.. چینێك دەترازێ و ئایندەی هەردوولا دەکەوێتە مەترسییەوە ! گەرەکە بێ یەك هەنگاو نەنێن.. بێ یەك نان نەخۆن.. بێ یەك پیاسە نەکەن.. بێ یەك پێنەکەنن ، بەمەش دەکرێت بڵێین دونیایەکی جووان و بێگەرد و ئارام و ئاسوودەمان هێنایە کایە.. کەواتە ئێمە هەیین..!!

یوسف خەلیل

مـــێ و
خواستەخەفەكراوەكانی خوود

زەحمەت یاخوود دەگمەنە.. گەر زارمان بێتە گۆ و بیدركێنێ.. لێمان مەگرن بەهەڵەدا نەچووین، گەر كەنیشكێ یا مێ رەگەزێ لە نێو دەڤەرێكی چەند توێي و كۆیللەی چەند مۆتەكەیەكی زلهێزی فیوداڵ و گەڕەكە شڕۆڵێكی گۆی زەمینی نامۆیي و حەزو خورپە خەفەو خنكێنراودا.. دیوارەكان بپسێنێ و لیبراڵانە دەنگ هەڵبڕێ و ئامێز بۆ حەزی مرۆیي و بەرپەرچی مارو گشت سانسۆرە خۆرسك و دەستكردەكان بداتەوە، لەوانەیە لە ئێستادا سەمەرە بێ..

بێگومان ئێمەی كوردزمان ئەوە دەزانین كە بەچ قۆناغێكی سادەو ساكارو ململانێی بەردەوام لەگەڵ تەنگـﺀ چەڵەمەكاندا.. كەبوونەتە هەمیشە بۆ رێگامان.. رێمان كردووە، كاردانەوەی ئەمانەش وای لەهەموو خەڵكی كردووە بەدووربن لەزانینﺀ هەمیشە بەدووی كارو پەیداكردنی نان و بەگژداچوونەوەی دوژمن دا رابكات، ئایا ئەگەر مرۆڤێك بەنێو ئەم دەردەسەرییە زنجیرەییانەدا رێبكات دەبێ چی بەرهەم بهێنێ؟ لەوانەیە بگەینە ئەو ئەنجامەی دەگمەنن ئەوانەی بەنێو ئەو ئەزموونەدا تێپەڕیوون و درێژەیان بەمەلەی ژیان داوە.. لەنێو دەریای بێپایانی زەمەنی قوڕو لیتەدا لوتكەیان لەئامێز ناوە.

ئەو پەپوولانەی دەتوانن سیمای جوانی بەهرەیان.. ببەخشنە شەوبۆكانی كەنار دەریا و خەندەی لێوەكانیان بكەنە قردێلەی مانگەشەو و سەمای هەڵاڵەییان ببەخشنە مرۆڤە ماندووەكانی خاك.

لەم نێوەدا (مێ یاخوود ژن) بەشێوەیەكی سەرەكی بووەتە كۆچی قوربانی ئەم زنجیرە كێشانە.. چونكە لە نێو بار و دۆخێكی وا سەختدا پیاوان بۆ بەرپەرچ دانەوەی سروشت هەمیشە لە ململانێي بەردەوامدا بوون بۆ دابین كردنی بژێوی و

پەیداکردنی نان.. لە پێناو بەدەست هێنانی هەیبەتدا.. بەزمانێکی دیکە بۆ بەرجەستەکردنی دەسەڵات، کە لەرێیەوە دەست بەسەر هەموو شتەکاندا بگرێت ! ئێدی بەهۆی مناڵ و شیردانەوە کە ژن هەموو کات پێوەی پەیوەست کراوە.. لە ماڵەوە خزێنراوە و کارە ناوخۆییەکانی لە چوارچێوەی دیواردا ئەنجام داوە و خۆزگوکانی تیا خنکێنراوە! بۆیە لە هیچ کاتێکدا پیاو نەوەستاون یا چاوەڕوانی رای ژنیان نەکردووە.. هەمیشە بڕیار و جێبەجێکردن لە دەستیاندا بووە.. ئێدی بۆ مەبەستی هاوسەرێتی بووبێ یا بۆ کوژاندنەوەی شەڕ و ئاژاوە بووبێ، ئێدی ژن لێرەوە رووبەڕووی چەندین گرفت بووەتەوە ، چونکە نەدیوو نەناسراو دراوون بە شوو ! ئێدی بە پیاوێکی بە تەمەن بووبێ یا کراوەتە قوربانی خوێنێك.. لە نێو دوو دوژمنی یەکدیدا ! لەمەدا بۆمان بەرجەستە دەبێت کە بەچ سیمایەك لە کەسییەتی ژن بینراوە ؟ ئەمەش پرسیارێکە کە لە ئێستاشدا زۆر لە ژنان هەن گەواهی راستی قسەکانن دەتوانن وەڵام بدەنەوە..

ئەمڕۆش زۆربەی شتەکان پۆشاکێکی تریان کردووە بە بەری خۆیاندا ، لەگەڵ پێشکەوتنی کۆمەڵگادا چەندیین فەنتازیای نوێ هێنراوەتە کایە ، راستە لەم زەمەنەی ئێستادا ژن تا رادەیەك توانیویەتی بەدووای زانیندا وێڵ بێت .. تا لێیەوە درك بە کێشەکانی خۆی ببا و بێ هاوکاری بەرامبەر بە دووای چارەدا بگەڕێ!

زۆربەی کچان و ژنان لە دەرەوەی ماڵن واتە بە دووای بژێوی و بە دەستهێنانی کەسایەتیاندا وێڵن.. بە پێچەوانەی رابردووەوە ! پێویستە ئێدی بڵێن: هەموو گەردوونی زلهێز دژایەتیم بکەن .. من دەستبەرداری ناخی خورپەکانی مرۆیم نابم و پاڵپشت بە هاورێکانم لە پێناو هێنانە دی ئاسوودە و بەدیهێنانی حەز و ئارەزووە لە دەست چووەکانمدا.. هەرچی بمەوێ لە پێناو بە دەستهێنانەوەی پێي هەڵدەستم !!

زۆرجار دیومانە لە رێي پەیوەندییە سۆزدارییەکانەوە دووکەس بڕیاری ژییانی هاوبەشییان داوە.. لە کۆشکی هەنگوینیدا دڵی شەیدایان گەیاندۆتە یەکدی.. کە ئەمەش جێگەی دڵخۆشییە، وە شێوازی راستەوخۆ داواکردنیشمان هەر بەدی کردووە، کە ئەمانەش ئەوە دەسەلمێنن کە تا رادەیەك توانیویانە ببنەوە خاوەن بڕیار !! لە پێناو بە دەستهێنانی کەسایەتی و ژیانی تایبەتی خۆیاندا ،راستە زۆر تەنگ و چەڵەمە کۆتایي هاتووە.. بەڵام هەر خۆیان زۆر تەنگ و چەڵەمەی دییان هێناوەتە ئاراوە.. وەك داواکردنی فەنتازییا لە رووی (ماڵ و زێڕ و سامانەوە) کە لەم رۆژەدا زۆربەی کوڕان ئەم داخوازییانەیان بۆ دابین ناکرێت ! سەرەڕای نەبوونی کار و شوێنی نیشتەجێبوون ،هەرچەن بەمانە ژن بەهەڵەدا دەچێت و خۆی هاوسەنگی کەل و پەل دەکاتەوە و دەیەوێت دووبارە بچێتەوە ژێر رکێفی پیاو و دووبارە ئازادی خۆی لەدەست دەداتەوە ! ناچار هەردوولا پەرتەوازە دەبنەوە و ئەم لە ژێر چەتری چاوەڕوانیدا سەردەنێتەوە و ئەویش لە پێناو بەدیهێنانی خەونەکانی بیر لە هەلاتن لە دونیای واقیع دەکاتەوە، لە ئێستادا ئەم کێشەیە رووبەڕووی زۆربەی گەنجان بووەتەوە.. لەم پێناوەدا زۆربەیان خۆیان لە دەستداوە و بەهەر شێوازێك بێت رووبەڕووی لادان لە بنەماکانی ژییان بوونەتەوە، کە ئەمەش کاریگەری خراپي لێدەکەوێتەوە لە ئاییندە و دووا رۆژی نەتەوەدا.. لە ئاکامیشدا پەشیمانی دەردەبڕن و کاڵەك بە ئەژنۆ دەشکێنن و دەڵێن : چرۆ بووین.. قسەڵۆك هەمیشە گێژەڵۆکە بوون قەد لەبن نەدەهاتن.. بەرگەی بارێژەیمان نەگرد !

پێم وایە مرۆڤ وەك پەپوولە بێگەردە کە چاو هەڵدێنێ.. حەزدەکا بۆنی سەرجەم وەنەوشەکان بکا بۆ ئەوەی درك بە شتەکان بباو سروشت رەنگین کاو بۆ دونیا و گەردوون بسەلمێنێ و بخنێتەوە! دەبا چیتر کۆیللەی دڕك و کینە و کاڵا و بەرزی نەبین .. هاوڕێیان دەبا هەموو ئازادانە هەناسە بدەیین و مرۆڤانە بژیین و دڵخۆش بین بەوەی کە هەیین..

#######

بەرجەستەبوونی بەرانبەر
لای خــوودە تامـــەزرۆكـان ..

بونەوەر بە گشتی و مرۆڤ بە تایبەتی ..گەر گەشتە قۆناغی بەر پرسیارێتی و هەست کردن بە بوونی خۆی ،حەز دەكات پەراوەی خەونەكانی خۆی بكات و لێیەوە دونییایەك خەیاڵ لە فەنتازیادا بەرجەستە بكات ،ئێدی ژن بە شێوازێ پەراوەی حەرامەكان دەكات و پیاو بە رووخسارێكی دیكە،لەبەر ئەوەی هەریەكەیان خاوەن خودێكی ئازاد و سەربەخۆن ،كاتێك مرۆڤ بوونیش بەرجەستە دەبێت كە خاوەنی رەگەزی خۆت بیت ! واتە ژن وەك ژن هەڵوێست و كار و كردەوەكانی خۆی رێك بخات و خەون و خولیاكانی پەیڕەو بكات ،هەنگاو بۆ ئایندەیەكی گەش بنێت و پیاویش هەمان شێوە..

چیتێدایە پیاو رووخسارێكی بێگەرد و وزە و هۆشی خۆی نمایشی بەرامبەری بكات ،یا ژن بە زمانێكی پاراو و هەستێكی ناسك و جەستەی بە لەنجە و لاری كە شوناسە بۆ ژنێتی .. شانازی پێوە بكات و بە ئارەزووی خەونەكانی پەراوەی حەزەكانی بكات ..

تەوەری قسەكردنم لەسەر بە حەز بوونی رەگەزی بەرانبەر كە پێچەوانەی ئاراستە بوونی سروشتی مرۆڤبوونە !! زۆرێك لە مرۆڤ لە هەردوو رەگەزدا ئەم كردەیەیان لا دەخولَقێت ،بۆ نمونە ژنێك حەز دەكات پیاو بووایە! یا پیاوێك حەزی دەكرد ژن بووایە، كێشەكە لەوەدایە هەر لەچوارچێوەی حەزدا نەماوەتەوە بەڵكو بە كارو كردەوە پەراوەی دەكەن، زۆرێك لە ژنان جل و بەرگی پیاوان دەپۆشن یا هەڵدەستن بەكارو كردەوەكانیان.. وێرای شانازیكردن بەو رووخسارە ئاڵەو جەستە بێگەردەیان كە پیاوان هەمیشە خەونی پێوە دەبینن، یا پیاوان هەڵدەستن بەئارایشت كردن و پۆشینی هەندێ جل و بەرگی ژنان یا تامەزرۆبوون بە بەستنی (ستییان) تا نمایشی سنگ و مەمكی ژن بكەن.. وێرای رێكی جەستە و ستاتیكای شوناسی پیاو بوون.

ئەم كردەیە لەچیدا خۆی دەبینێتەوە؟ پێموایە لە كەپتكردنی خەون و پیادەنەكردنی حەزە خەفەكراوەكاندا خۆی دەبینێتەوە، كە ئەمەش لە كۆمەڵگای داخراوەوە سەرچاوە دەگرێت كە ئازادی و كار و بارە كۆمەڵایەتییەكانی خەڵك بووتە موڵكی دەسەڵات، هەموو شتێك لەپێناو بەرژەوەندییەكانی خۆی لەچوارچێوەی مەرامەكانیدا دەكاتە قوربان ، دین و پێشینەكان لەم كۆمەڵگا نەخۆشانەدا بە رووخسارێكی نوێ پەراوە دەكرێنەوە.

منی پیاو كە نیوەی تەمەنم بەرێكردووە.. تام و بۆی جەستەی ژنم نەكردووە ! ئێدی چۆن خەون و خولیام نابێتە ژن و پەراوەی كردەكانیان ناكەمەوە و لەژووورە تایبەتییەكەی خۆمدا دەست بە ستیان و جل و بەرگە ناسكەكانیاندا ناهێنم؟ یا منی ژن زۆرجار هەموو تەمەنم كردۆتە قوربانی قسەو قسەڵۆكی خەڵك و پرچی سپیم هۆنیوەتەوە.. چۆن تامەزرۆنابم بۆ سنگی توكاوی و هەست و نەستەكانی پیاوبوون و خەون بە كردەكانیانەوە نابینم و پەراوەی ناكەم لەگەڵ خۆمدا و ئاڵۆشیـی سەرتاپای جەستەم داگیر ناكات ؟!

ئەگەر بە دوواداچوونی زۆرتریشمان هەبێت ئەم جۆرە كەپت كردنانە دەبنە هەوێنی سەرجەم كێشەكان و لێیەوە چەندیین تاوانكاری دێتە ئارا و دوواكەوتوییشمان كێشەكەی هێندەی دیكە گران كردووە و بەندیخانەكانیش باشترین نمونەی بۆچوونەكانمن ،ئەم نیگایەشە وا لە ئایندەی تاكەكان دەكات نەتوانن خەون بە خۆشەویستییەوە ببینن و رەشبین بن بەرانبەر بە ئایندە و متمانە و بڕوانەكردن بە یەكدی ، بەم شێوازەش رێكردن سبەینێ لە تارمایي بەولاوە هیچی دیكە بەرهەم ناهێنێ.. هەرچی گەرەكە دەبێت بكرێت بۆ رووخاندنی دیوارەكان و هەرەسی سەرلەبەری سانسۆرەكان ! ئەمەشە دەبێتە هۆكاری چاوهەڵهێنانی ژینێكی بێ گرێ و ئاراميیەكی پڕ لە ئاسودەيي و دونیایەكی پڕ لە خەون.

##########

ژنخوازی و ڕەدووكەوتن ..
لـە كـەلـەپـووری كوردي دا

یەكێك لەخاسیەتە سەرەكییەكانی هەر كۆمەڵگا و نەتەوەیەك.. ژیانی هاوسەری و پێكەوە ژییانء دروستكردنی خێزانە ،ئێدی لەلای هەر تیرەو تایەفەی ناوچەیەك شێوازو دەستووری تایبەت بەخۆیان هەیە.. كەدەبێتە سیمای سەرەكی كەسییەتی ئەو رەگەزە مرۆییە.

نەتەوەی كوردیش هەر لەدێر زەمانەوە شێوازو تایبەتمەندی كەسایەتی خۆی هەیە، بۆیە بابەتەكەشمان تیشكە نیگایەكی هەگبە ئامێزە سەبارەت بەرەمزێكی نەمرو گەشەدار بەمرۆی ئەمڕۆی سەدەی (عەولەمە) كە لەزۆر نەتەوەی ژێر دەستەدا فەوتاوە و بووەتە خەزان بۆ نەوەی نوێیان، بەڵام لەم مەنزڵگای كوردەوارییە.. نەوە دووای نەوە شێوازەكان جوانترو ڕەنگین ترو بە نرختر بینراوە، بۆ پاسادان كردنی بابەتەكەشمان لەم زەمەنی تەكنەلۆژییا و عەولەمەو ئەنتەرنێتەدا.. پۆشاكي كوردەواري سیماي ئاڵي كچ و كوڕاني لێرەو لەوێ بەشێوەیەكی گشتی ڕازاندۆتەوە، ئەمەش پاراستنی نرخی كەلتووره لەلای نەوەكانی ئەم گەلە ستەمدیدەیە، بابەتەكەشمان بەم دوو ڕێڕەوەدا دەبەیین بەو مەبەستەی بتوانین بەنرختري بكەین:

- *ژن خوازی لەئامێزی سادەیي و هێنانەكایەی ئاسودەییدا:*

بەپیی خاكی گەلی كورد هۆكاری پاڵپێوە نانی داگیركەران بووە ،سەر باری ئەوەی لاوانی ئەم گەلە هەمیشە لەبەر پەرچیدابوون .. سەرباری ئەو دەردەسەری و نەهامەتییانەی بەسەریدا تێپەڕیوە.. هەمیشە توانیوویەتی كەشێكی ئاسوودە و ئارام بۆخۆی بخولقێنێ ،سروشتە جوانەكەشی هەوێن بوون بۆ هێنانەكایەي ئاواز و بەیت و حەیران و سەماي ئاڵی كیژە شوان و چاوەنۆری كوڕەلاو لە ژێر ساباتی ژووان‌دا..(شارنشین و گوندنشین) لە یەك شێواز و كەلتووریدا دەژیین ,هەرچەند لەلای شارنشین بەر بڵاوتر دەبینرێ,بەڵام ژییان لەلای گوندنشین قورس و گران و سادە و ئاسوودەن, هەر لە زەوی كێڵان و چاندن و بژاركردن و دروێنەكردن و ئاژەڵ بەخێوكردن و شوان كارەیي و كۆكردنەوەی بەر و بوومی هاوینە تا دووایی ،مانای وایە هەمیشە كیژان و لاوان بە دووای بژێوی ڕۆژانەیاندا وێڵن ،سەرباری ئەم ماندوبوونە هەمیشەییە ئەركی ڕۆژانەیان دەكەنە هەوێنی ژووان و سەما و هەڵپەڕكێ و چڕینی بەستە.. لە نێو كێڵگە و لە ژێر ساباتی مێو و لەسەر كانی بەرماڵاندا..وەك بینیومانە زۆر لە شوانەكانمان دەنگیان خۆشە و ئاشنان بەلێدانی (جوزەلە) یان زۆرجار هەستمان پێكردووە .. شۆخەكچان لە نێو ئاپۆرەی دروێنەدا ..گۆرانی دەچڕن ,سەرباری ئەم ماندوو بوونە هەمیشە زەردەخەنە بەسەر لێویانەوە دیارە و ئاسودەن ...كیژان و كوڕان ئازادن لە هەڵسوكەوتیاندا ،ئەمەش وایكردووە هەموو ئەو شوێنانەی تێیدا ماندوو دەبن بیكەنە بەزم و قاقا و ڕەشبەڵەك وخەندە گۆڕینەوە ,ئەمەش هۆكاری پێكەوە ژییانیانە، زۆرجاریش ڕوویداوە كە چەند كوڕە لاوێك بووەتە شەڕییان لەسەر (حەلاو) ناوێك ،پاشان ئازایەتی خۆیان

نوواندووه لەپێناو ئەوەی دڵەی کیژە هەر کەسە بۆ خۆی ڕاکێشێ...ئەم تابلۆیە هۆکاری هێنانەکایەی بنەماکانی دروست بوونی ژن و ژنخوازین لە کوردەوارییدا،کوڕەلاو شەیدای شۆخە کچ بووە .. ئارامی لێ هەڵگیراوە و بە ژووان تێر ناخواو ناچار زۆری بۆ دێ و بە هەمینی داکی دەڵێ/ ئەویش لە وەلامدا بەڵێنی دەداتێ بە لالۆی بابی بڵێ کە لە دەشت گەڕایەوە,پاشان هەمین بە لالۆی دەڵێ / پیاوەکە کوڕەکەمان پیاوە و ژنی دەوێ ,منیش فلانە کەنیشکم بۆ دیاری کردووە.. تۆ دەڵیی چی لالۆ ؟ دەڵێم چی هەمین .. لەوە باشتر دەبێ .. وەڵلا هەر لە سبەینێوە دەست بەکار دەبین بۆی ..پاشان پیاوان کۆدەبنەوە و دەچنە داوای کچ , لەلایەکی تریشەوە کوڕە و کیژە مژدە یان بەیەك داوە .. زەردە لەسەر لێویانە ,ئێدی ژنان دەکەونە خۆ بۆ دابین کردنی جل و بەرگ و ئامادە کردنی هەمە چەشنەی خواردەمەنی و سازدانی ئاهەنگ ..پاشان کچ لە کوڕە مارە دەکەن و کوڕە دەستی مامی ماچ دەکا و بەمەش بەڵێن دەدا کە دڵسۆزی کچ و ئەو ماڵە بێ کەخزمایەتیان لەگەڵدا دەکات,ئێدی شایی و بەزم دەست پێ دەکات و ڕەش بەڵەك دێتە کایە ،بوکێش بەپەچەی سوور و زەرد خۆی ڕازاندۆتەوە و ژنان دەست و قاچی بوکێیان لە خەنە گرتووە ،ئێدی کۆدەبنەوە و بوکێ بەرەو ماڵی تازەی بەڕێ دەکەن ،ماڵی زاواش دیوەخانیان ڕازاندۆتەوە.. خواردنی پڵاو و گۆشتی مەڕ و ماستاو و چا ئامادەکراوە بۆ میوانەکان ،لاوان هەڵپەڕکێ گەرم دەکەن .. لە هاویندا ژێر کەپرەکان ئامادە دەکرێت بۆ ئەم مەبەستە , گۆرانی بێژە کانیش بەشمشاڵ و دەهۆڵ لێدان .. شاییەکە گەرمتر و بە جۆشتر دەکەن و لە لایەن میوانەکانیشەوە شاباش دەکرێن.. تا شاباشیش بەردەوام بێ .. شایی بەردەوام و بە جۆشتر دەبێ، زاواش لەگەڵ هاوڕێکانیدا لە سەربان چاوەڕوانە و بەدار دەستێك یاری بە خۆڵەکەی بەردەمی دەکات ، خۆیان رازاندۆتەوە و پۆشاکی رانك و چۆغە و مرادخانی و کڵاوی رەنگاو رەنگیان لەسەر ناوە ، ژنانیش هەموو کراس و کەواو سوخمە و چاکەتییان لەبەر کردبوو .. وێڕای ئەوە رووخساریان بە خشڵ و خەنە و دەستەواژەی جوان نەخشاند بوو ، زاواش بەهاتنی بووکێ هەڵدەستێتە سەرپێ .. بووکێش بە سواری ئەسپێك لەگەڵ کوڕە لاوێکدا کە دەم و چاوی دیار نییە لەبەر گەورەیي مشکییەکەی ، نزیك دەبنەوە لە ماڵی زاوا .. دار دەستەکەی دەسوڕێنێ زاوا و تا بۆی بکرێت هەڵی دەدات و سەری بووکێ دەپێکێ.. بەمەش بووکێ لە هەموو دەردە سەرییەك بە دوور دەبێ ، بووکێش لەبەر زۆری بەرگەکانی و پێکانی سەری .. دەبێت دوو کەس بچێتە ژێر باڵی ، پاشان ژنان لەبەردەم بووکێدا کەڵەشێرێك سەر دەبڕن یان هەڵیدەدەن بەسەري بووکێدا ..بەمەش ئەو ماڵە لە هەموو کێشەیەك بە دوور دەبێ.

لەگەڵ بووکێدا (سندوقی بووراق) وەك جیاوازی لەگەڵیدا هێنرابوو کە پێشەکەی شووشە بوو بە وێنەی گوڵ و میوە و گیانلەبەری باڵدار رازێنرابۆوە.. ماڵی نوێي بووکێ لەبەر میوان و منداڵ بەرنەدەکەوت ، لە ژێر ئەو دۆشەکەی کە بۆ بووکێ راخرابوو (پارویەك هەنگوین) دانرابوو بەمەبەستی شیرین بوونی بووکێ وەك هەنگوین، پاشان دایکی زاوا دێت پەچەکە لەسەر بووکێ لادەبا و ناوچەوانی ماچ دەکات ، ئینجا ژنان دەست دەکەن بە گۆرانی و چەپڵە لێدان و بەزمی خۆیان ، بوکێخانیش چاوی بە کل رەش کردووە و دەست و قاچی لە خەنە گرتووە و لێوەکانی سوور کردوون ، لە بەری دەستیدا وێنەی مانگ و ئەستێرە نەخشێنراوە ، ئێدی یەکە یەکە لە میوانەکان پیرۆزبایي لە بووکێ و کەس و کار دەکەن و ماڵەکە چۆڵ دەکەن و بە پاڵ زاوا بە قاقاوە دەکەن بە ژوور دا..پاشان (بەربووك) کە پووری زاوایە یا کەسێکی تری شییاوە .. لەبەردەم ژووری بووك و زاوا دا جێگەی خۆی دادەخات و لێي دەنوێ .. تا بووك و زاوا بە سەلامەتی دەبنە ژن و مێرد و پاشان پەڕۆی روو سووری بەرێتەوە بۆ باوك و دایکی بووکێ ، ئەگەریش خوانەکردە بووکێ خوێنی نەبوو ! ئەوە ئاکامێکی ناخۆش چاوەڕوانی دەکا ، بەم شێوەیە لە کەلتووری کوردەواریدا خێزان پێکدەهێنرێ ..کە بنەمای هێنانە کایەی ژینێکی ئاسوودە و ئارام و خۆش گوزەرانییە..

- *رەدووکەوتن و هۆکارەکانی دروستبوونی:*

هەموو رووداوو دیاردەیەکی دزێو کە روودەدات لە نێو کۆمەڵگادا.. بمانەوێ و نەمانەوێ هۆکارەکانی لە ژێر سەری خەڵکەکەیدایە ! کێشە لێرەدا نییە کە دان بە هەڵەدا بنرێ.. بەڵکو کێشە لەوەدایە دانی پێدا نانێین، ئەم کەللە رەقییەش سروشتی خاك کە بەزنجیرە چییا دەورە دراوە و بەردەوامی شەڕ و بەرەنگار بوونەوەی هەمیشەیي و نەبوونی کاتێکی ئاسایي بۆ ئەوەی خەڵکەکە بە خۆدا بێنەوە و ساتێك بۆ خۆیان بنیات بنێن کە تیایدا بتوانن فێر ببن، سەرباری ئەوەی دەسەڵاتداری نێو خەڵك کە لە (ئاغا و دەرەبەگ) دا خۆی دەبینێتەوە.. زیاتر بوونە هۆی نارەحەتی بۆ خەڵك ، رۆژ تا ئێوارە کاری دەکرد ئەم سێ بەشی بۆ خۆی دەبرد هەر بە زۆرداری ! ئەمەش ببووە هۆی نەمانی دەرگایەك بۆ فێر بوون و بیرکردنەوە ، بۆیە خەڵکی ئەم خاکە لە ژێر باری نەزانی و دووا کەوتوویدا دەیان ناڵاند ! رۆژانە بە کردەکانیانەوە دەدرەوشایەوە و هێندەی دیکە کێشە و دەردەسەری نوێ سەری هەڵدەدا و چەندین کەس دەبوونە کۆچی قوربانی هەڵە دزێوەکان .. یەکێ لەو کردە ناپەسەندانەشی (رەدووکەوتنە-بە پێی بیرکردنەوەی ئەو کاتە) واتە بێ خواستی هیچ لایەك کچ لەگەڵ کوڕدا بڕوات یان بە پێچەوانەوە بۆ شوێنێکی نادیار ! پاشان گەڕان بە دوویدا و لە ئەنجامدا یان هەردووکیان دەکوژران یان بە قوربانی دانی داماوێك کێشەکە کۆتایي پێدەهات .. هۆکارەکانی ئەم کێشەیەش دەگەڕێتەوە بۆ ؟

- هەڵنەبژاردنی دڵخواز بە ئارەزووی دڵ.
- بێ پرس مارە بڕین.
- مارە بڕین بە مەلۆتکەیي.
- گەورە بە بچوك یان ژن بە ژن.
- کوژاندنەوەی شەڕ بە کچ.

- شیربایي و چینایەتی.
- کە زۆر هات قەواڵە بەتاڵە و هەڵە بیرکردنەوە.

کوڕ و کچ کە گەورە دەبن دەبنە خاوەنی کەسایەتی پڕ ناخی خۆیان ،بەڵام باوك ئەو شتانە ناچێت بەگوێیدا واتە وەك منالّی ساوا مامەڵەیان لەگەڵدا دەکات ،واتە ئەم چی پێباش و پێ خۆش بێ دەبێ ئەوە بهێنرێتە دی.. ئێدی بیر لەوە ناکاتەوە ئەم کچە بۆ خۆی شوو دەکات ..بۆ ئایندەی خۆی بەدەستی خۆی دیاری نەکات ؟ یان ئەم کورە بۆ خۆی ژن دێنێت .. بۆ بەئارەزووی خۆی دەستنیشان نەکات ؟ باوك حەز دەکات فلانە کچ بۆحەسەنی کوڕی بخوازێت.. ئەگەر بە شەڕیش بێت دەیخوازێت لە کاتێکدا نە کچە پێی خۆشە نە کوڕە ! ئەی دەبێ چ ژیانێك چاوەڕوانی ئەم دووانە بکات !؟ یان کچە لەسەر بێشکە مارەی کردووە لە کوڕی فلان کەس .. چییە دۆڕاندوییەتی لە زۆران بازی قسەی بەر ئاگردانی شەوانی زستاندا !؟ یان دوو دێ شەڕیان دەبێت لەسەر زەوی و زار .. پیاوان کۆدەبنەوە لە پێناو ئاشتبوونەوەی هەردوولا و نەمانی شەڕ لە نێوانیاندا .. بە قوربانیدان کە لایەنی تاوانبار کچێ یان دووان دەدات بێ پرس کردن ! ئێدی بیر لەوە ناکاتەوە بە چ شێوەیەك سەیری ئەو کچانە دەکرێت کە لە ئەنجامی شەڕێکی خوێناویدا دراون !! لە لایەکی ترەوە کوڕە ژن دێنێت باوکی کچەش داوای شیربایي دەکات .. ماڵی زاوا دەست کورتن ناچار کچێکیان دەدەنێ بێ خواستی کچە !؟ ئەی چارەنووسی ئەم کچە دەبێ چ ئایندەیە چاوەڕوانی بکات ؟

ئەمێستا لە سایەی زانین و زانیاریدا بە شێوەیەکی گشتی ئەم کەم و کوڕییانە بەرەو نەمان رۆشتوون ، راستە کەلتووری کوردیمان چەندین سیمای جوانی تێدایە .. بەڵام چەندین کردەی ناشرینیشی تێدا دەبینرێت ! ئێدی ئاواتە خوازین سیمایەکی جووانی کەلتووری نەتەوەکەمان پیشان دابن بە مەبەستی فەوتاندنی کەم و کوڕییەکان و جوانترکردنی کەلتوورە میللیە رەسەنەکانمان ..بەو ئاواتەی هەنگاوێکمان نابێت ..

سەرچاوە:

- کچانی کورد / هێنی هەرۆڵد هەنسن..
- گۆڤاری کەلەپووری کورد ژمارە (12) ..

########

خـەســوو ..

رەگەزی مێ کاتێ خێزان پێك دێنێ و دەبێتە خاوەن منداڵ و پەروەردەکرنی دەکەوێتە ئەستۆ.. وشەی دایکی لێدەنرێ ، هێندە پیرۆز دەبێ هەموو مرۆڤایەتی بۆ گەورەیي بە چۆکا دێ ! چونکە ئەو سۆزەی دایك بە کۆرپەی دەبەخشێ لە پێناو گەشەکردنیدا.. قۆناغ لە دووای قۆناغ کە پێیدا تێپەڕ دەبێت لە توانای هیچ کەسێکدا نییە ، زۆرجار بیستوومانە دایك جل و بەرگی خۆی لە پێناو تێر کردنی منداڵدا فرۆشتووە ! ئەمانەش ئەو بەخشندەییەیان پێبەخشیووە.. بەڵام ئەوەی جێی سەرسوڕمانە کاتێ کوڕ و کچەکانی گەورە دەبن خێزان پێکدێنن ئەم دەبێتە خەسوو بۆ بووکی کوڕەکەی و زاوای کچەکەی ! ئەم وشەیەش هێندە ناشرین کراوە هەر کە ناوی دەهێنرێ خۆشەویستی مات و مەلوول دەبێ و دەبێتە بنێشتە خۆشەی دەمی خەڵکی لە لایەك و دەبێتە پشت و پەنا بۆ زاوای کچ و موو بە بەینیاندا ناچێ !! کە لێشی دەپرسن.. دەڵێ لە پێناو کچەکەمدایە ! لە لایەکی دیکەشەوە دەبێتە دوژمنی سەر سەختی بووکی کوڕەکەی !؟ ئەمە دەبێت هۆکاری چیبێت ؟

کۆمەڵگای رۆژهەڵات لەبەر باری گرانیدا دەناڵێنێ و ئابووریان لاوازە ! بۆیە کاتێ کوڕ خێزان پێکدێنێ هەموو ئەرکەکانی دەکەوێتە ئەستۆ.. بۆیە توانای خانووی نیشتەجێي نابێ پێکي بهێنێ.. بۆیە ناچار لە نێو خانووی ماڵە باوانیدا خۆی کڕ دەکات و ناچارە هەموو شتێ قبووڵ بکات ، بووکێش کە خێزان پێکدێنێ بێگومان دڵی بە ژییان خۆشە و دەیەوێ چێژ لەو ژییانە نوێیەی وەرگرێ و ئازادانە خەونەکانی بهێنێتە دی.. بۆیە هەوڵی خۆ بنیاتنان دەدا لە کوێش لە ماڵی خەسوویدا.

سروشتی پیاوانی ئێمە پاش ئەرکی رۆژانەی خۆیان .. زۆربەی کات لە دەرەوەی ماڵن ، ژنانیش پاش ئەرکی دەرەوەیان دەگەڕێنەوە ماڵ .. واتە زۆربەی کاتەکانی لەرێکخستنی ماڵ و پەروەردەکردنی منداڵدا بەسەر دەبات .. واتە هەمیشە ڕووبەڕووی خەسوو دەبێتەوە.. ئەمیش واتە (خەسوو) کە زۆرینەی تەمەنی لەو ماڵەدا بەسەر بردووە و بە بۆچوونی خۆی ئێستا شەریکە بەشێ هاتووە و دەیەوێ نیوەی لێ داگیر بکات ! ئەو خۆی کوڕی بەخێو کرووە و گەیاندویەتیە ئێستا .. چۆن قبوڵ دەکا .. بووکێ منداڵە خۆشەویستەکەی لێ زەوت بکات ؟ ئەم دژە بۆچوونانەن تا بێ شەڕی نێوانیان خەست دەکاتەوە .. ئەم خۆی بەخاوەن ماڵ دەزانێ و ئەویش هەمان شێوە .. واتە گەر لێیانەوە نزیك بیت بەردەوام گوێت لەپرتە و بۆڵەکانیان دەبێت کە رووبەڕووی یەکدی دەکەنەوە ! ناشکوری نەبێ ئاستی هۆشیاریش هێندە لاوازە ناتوانن زمانی لێکگەیشتن و لێکبوردن بهێننە ئارا ! لێرەدا دەمێنێتەوە سەر کوڕەکە واتە (زاوا) ئەگەر زیرەك بێ دەتوانێ هۆشیاری خۆی بخاتە کار و نەهێڵێ نەشیش بسوتێ و نە کەباب و مافی هیچ لایەکیان نەخوا و ئاشتی بەر قەرار بێ , بەڵام گەر بێتوو بەپێچەوانەوە بێ.. ئەوا بەردەوام دەنگە دەنگ و هەرا دەبیسترێ و ئاژاوە رۆژ لە دووای رۆژ پەرە دەسێنێ و وشەی خەسوو لە بەرامبەر بووکێدا قێزەونتر دەبینرێ ,ئەم شەڕەش ئاکامی بە باش ناشکێتەوە!

########

خـــەزوور..

باوك كاتێ منداڵەكانی پاش ئەوەی قۆناغی منداڵی و هەرزەیي و باڵق بوون دەبڕن.. خۆزگە و ئاواتەكانی ئەوەن خۆی وتەنی (ملیان بكات بە پەتەوە) ئەم دەستەواژەیە لە (سێدارەدان) دەگرێتەوە، تۆ بڵەی باوان خۆزگەكانیان لە سێدارەدانی نەوەكانیان بێ؟ لەلایەكی دیكەوە هەموو لایەك دروستكردنی خێزان بە پڕۆسەیەكی پیرۆزی دادەنێن.. ئەی ئەم وتەیە لە چ قۆزاغەیەكەوە سەری دەرهێناوە؟ دەی مەرج نییە هەموو وتەیە پارسەنگی ئاكامەكانی ئایندەبێ!! چونكە كچ.. باس لە دوێنێ ناكەین.. ئەمڕۆ بە ئارەزووی خۆی بڕیار لەسەر زەماوەندی خۆی دەدات ، ئەگەر بە شێوەیەكی گشتیش نەبێ ڕێژەیەكی زۆری بەم شێوەیەیە ،هەروەها كوڕیش بە هەمان شێوە بڕیار لەسەر چارەنووسی خۆی دەدات ، ئێدی باوك لە ئێستا بە دوواوە نازناوی (خەزوور) هەڵدەگرێ بۆ بووكی كوڕەكەی و زاوای كچەكەی ، سەیر لەوەدایە خەزوور لە ئاهەنگی كوڕەكەیدا تا ئەوپەڕی خۆشنوودی خۆشحاڵە و بە هەموو شێوازێك سەما و سەرچۆپیگر دەبێ ! لە هەمان كاتدا نەك خۆشحاڵ نییە بەڵكو هەر ناچێتە ئاهەنگی كچەكەیەوە ! بە رووبەكی ترا ئەوەندەی بووكەكەی خۆشدەوێ دە هێندە رقی لە زاواكەی دەبێتەوە و مەبەستییەتی هەر نەیبینێ ، ئەمەش دەگەڕێتەوە بۆ دیاردەیەكی كۆمەڵایەتی كە تا ئێستا باجی كەم و كوڕییەكانی دەدەین ،بەشێكی سەرەكی بوونەوەر مرۆڤە.. واتە دەبێ مافە مرۆییەكانی پێ بدرێ بە هەردوو رەگەزەكەیەوە.. دەڵێن (چەپڵە بە یەك دەست لێنادرێت) كەچی بڕواشمان پێي نییە !

نێرو مێ سێوێكن كراون بەدوو لەتەوە.. (نێر) بەدووای مێ وێڵە و بەشان و باڵیدا هەڵئەدا تا بگات پێي ، لەهەمان كاتدا (مێ) ش چاوەنۆڕە نێرەكەی خۆی بدۆزێتەوە.. ئەمە كردەیەكی سروشتی مرۆڤەكانە، بەتاكڕەویش هیچ كەس و نەتەوە و كۆمەڵگەیەك ناگات بەهیچ.. واتە هەردوولا دەتوانن مەشخەڵ بهێننە ئارا و دونیا رەنگین كەن و تاموبۆ بۆژیین بهێننە كایە ..

لە روانگەی ئەم جۆرە خەزوورانەوە كە تا ئێستا هەیە و بوونی ماوە گوایە كچ بە حوكمی ئەوەی مێیە دەگەوێتە ژێرەوە و جێی شەرمەزارییە بۆ بنەماڵە !! كوڕیش بە حوكمی ئەوەی نێرە دەكەوێتە سەرەوە و جێي شانازییە ، لەم رووانگەیەوە بۆ مرۆڤەكان دەڕوانن لە كاتێكدا هەموو ئەوە دەزانین دایكمان مێیە و دەكەوێتە ژێر باوكمانەوە.. كەچی خۆشمان دەوێ و رێزی لێدەگرین ، ئەمە سروشتی ژیانە یان پێمان ناخۆشە كچمان دەبێت.. كەكوڕیشمان دەبێت زەردەخەنە لێومان دادەگرێت.!

نابێ لەمڕۆدا كە سەردەمی جیهانگیری و ژیانی لیبراڵیانەیە و مرۆڤەكان هەموو هەنگاوی بۆ دەنێن و دەرگا لەسەر هەموو شتە كلۆم دراوەكان كراوەتەوە ، ئەمێستا پێم وایە پێچەوانە بۆتەوە ! نەك مێ كە كەوتۆتە سەرەوە بەڵكو نێر بۆ هەمیشە ژێرەوەی هەڵبژاردووە .. وە بەردەوام ئەم جێگۆڕكێیە دەكەن ! لە پێناو فەراهەمكردنی حەزە مرۆییەكانیاندا ، ئەمەش ئەوە ناگەیەنێت بە قێزەون لە كەسایەتی مێ بڕوانین بەڵكو دەبێ شانازی پێوە بكەین ،چونكە هەمیشە ئامێزێكن بۆ ئارامی و خۆشبەختی ژیان ..

########

کە جام پڕبوو دەڕژێ

[redacted]

زۆرجار بە کۆڵان یا بە کوچەیەکدا ڕێدەکەین ، دەبیینین زۆربەی بەردەرگەی مالەکان کۆمەڵی ژن دانیشتوون بوچخوچیان بەدەم بنیشت و چەرەسەوە سەر گورشتە دەگیرنەوە ، جارجارێکیش غەیبەت دەکەن و لە بەژن و باڵای ئەم و ئەویش دا دەڕوانن ئەمە وەك دیوی بینەرێ کە بەو شوێنەدا ڕەت دەبێت باتاوێ شۆڕبینەوە بۆنێو دەرونی ئەو ژن و کچانە یا ناوەختی ئەو ماڵانە پێش ئەوەی لەم دەرگایانە بدەین گەرەکە بپرسین ئایا ئەم دیاردەیە هەرماڵە هەژار و کەم دەرامەتەکانن یاخود ئەوانی تریش هەروان ؟ بۆ وەڵامی ئەم پرسیارە تە ئەنجامی قسەکانمدا شتێکت بەر چنگ دەکەوێت ..

ئەم گەڕەکانە خاوەنی نیشتەجێیەکی زۆرن لەبەر ئەوەی هیچ هۆکارێکی کات بە سەر بردن نابینرێت تیایاندا ، ناچار گەنجە کوڕەکان حەوسەڵەیان لێ هەڵدەگیرێ و بەرەو دەرەوە هەڵد ێن، یا لەگەڵ هاوڕێیەکیاندا دەکەونە گفتوگۆ و گەشتکردن، باوکەش هەر دەیهێنێ و دەیبا و مژ لە جگەرەکەی دەدا و بەیانی زووش لەگەڵ شیرەی مەلاژندا دێتەدەر بەرەو کار دەکەوێتە ڕێ ، ئێوارەش بەماندووبوون دەگەڕێتەوە نازانێ چۆن هەڵێ دروست کا تا بحەوێتەوە .. چونکە ناتوانێ خەونەکانی ژنە یا کچە یا کوڕەکەی کە دەور وخولی دەدەن بهێنێتە دی ! ئەوەی بەدەستی هێناوە لەوانەیە بژێوی ڕۆژانەش تەواو نەکا، ئێدی ناچار بە بۆڵە بۆڵ لێیان دور دەکەوێتەوە و خۆی لە مەسەلەکان گێل دەکا و دەیەوێ بە دووکەڵی جگەرە بای باڵی خۆی بدا و دەروونی ئاو بخواتەوە ، کچەش هەر بەدەوری خۆیدا دێ هاوڕێکانی هەر لەجل و بەرگ و زێرو زیووەوە.. هەر لە خەندە و گیرفانی پڕەوە،ئەمیش لە هەموو شتێ بێبەش! لەهەندێ کاتیشدا خۆی بروا بەخۆی دێنێتەوە کە ناکرێ بووەستێ.. دەبێ شتێ بکا کە ئەم قۆناغە بە دەستی خۆی بیگۆڕێ ،لەخویندندا بۆی کرا سەرێ لە هاوڕێکانی دەدا یا بۆ دەرکردنی بای باڵێ لەگەڵ کچە دراوسێ کەیاندا تاوێ دادەنیشێ و بۆشی کرا هەندێ جار چاوبازی دەکا هەر بۆ ئاوی دڵ ، دایکەش هەر دەیهێنێ و دەیبا ناگاتە هیچ.. کچە دەبینێ هەروەی سەرنج لەکوڕە دەدا دایکی کوێر بێ نازانێ چی بکا، لەولاوەش ماندووبوونی پیرە مێردەکەی دێتە بەرچاو کە تا ئێوارە دەڕەتێ هێشتا هەر بەفریا ناگا ! بۆیە کە دێتە بەر دەرگا هیچ نەبێ تاوێ لەگەڵ باجی ئافتاو و حەپسەخانی ئەودیوویاندا بێتاقەتی خۆی دەردەکا ، هەرچەندە ئەوانیش لەم باشترنین ! دەی خۆ هیچ نەبێ دەزانێ حەپسە لەگەڵ بووکەکەیدا گەشتوونەتە کوێ؟ یا ئافتاو لەگەڵ ئەو کوڕەی بەنیازە بێتە داوای کچەکەی.. چونکە زۆر لێی بەخەم بوو ! پێکەوە دیونی و پێم وایە ئەو کوڕە نەیەتەپێشەوە شار بەدەری دەکا!

وەڵلا بۆم کرا لەگەڵ حەپسەشدا باسی مەسەلەکەی (شیروان) یشی لەگەڵدا دەبڕێنمەوە.. بە قوربانی بەژن و باڵای بم.. کچ لە شیروان بەباشتری دەدات؟

خوێنەری خۆشەویست لەم چیرۆکەوە بۆ شتەکانی دیکە ، ئایا پێت وایە لە چین و توێژەکانی دیکەدا ئەمە بەر جەستە دەبێ؟ بێگومان نەخێر ، چونکە دەست دەبا بۆ هەر شتێك نالێ نا! کەواتە دەنگ و هەرا لە هەر کوێ بەرز بوو وەوە بۆی مەگەڕێ ! دەردە سەری ماڵە هەژارێکە و بەوە دەری دەبڕێ..

##########

دڵ پیسـي ..

زۆرن ئەو کێشانەی رۆژانە لەنێو تاکەکاندا نوێدەبنەوە بەپۆشاك و فەنتازیای سوریالیەوە ،کە خۆمان لەسەر شانۆی ژییان تۆماری دەکەین بۆ خەڵك ، بەڵام هەرگیز لەخۆمان ناپرسین کە ئەم جۆرە کێشانە خەڵکی پێ بێزار دەکەین و بۆ دوواجار لێمان دور دەکەونەوە و تەنیا دەمێنینەوە و لە گۆشەیەکدا کاڵەك بە ئەژنۆ دەشکێنین ! ئەمەش لە نەخوێندنەوەمانە بۆ یەکدی و ڕاستەوخۆ بڕیاردانە .. کە دەمانگەیەنێتە چارەنوسێك کە دڵمان پیس بکەین لە یەکدی .. من کە گەشتمە ئەو بڕوایەی کە تۆ ئەو کەسەی ببیتە جێی متمانەم و ئە و هەلەش بڕەخسێنم تا ئەم بڕوایە لەلای هەردوکمان دروست بێت .. ئێدی پێویست بە گومان ناکات یان دڵم پیس بکەم لێت کە تۆ چی دەکەیت و چۆن هەڵس و کەوت لەگەڵ دەور و بەردا دەکەیت، ئەمە هیچ لەو ناکات بگرە بەزەیی بە حاڵی تۆشدا دێتەوە ! لێرەدا تۆ تەنیا دەمێنیتەوە .. چونکە ئەمە بەردەوامی ناداتە ژییان کە من بە دووای تۆوەبم بزانم چی دەکەیت و چۆن دەژیت یان بە پێچەوانەوە !؟ واتە هەموو تەمەنی خۆمان کردە قوربان بۆچوونی هەڵە و بڕوا نەبوون بەیەك .. بەم کردەیەش ناتوانیت مەبەست بپێکیت !بگرە خۆت فریوو دەدەیت .. چونکە کەسی بەرامبەرت ئەگەر تۆی بوێت و بڕوای بەتۆ هەبێت هەرگیز ناتگۆڕێتەوە بۆ هیچ شازادەیەك ! وە بە پێچەوانەشەوە ئەگەر تۆی نەوێت یەك ملیۆن سانسۆری وە دووا خەیت دەتگۆڕێتەوە بۆ قێزەونترین کەس کە دڵی خواستی بێت ، چونکە من کە دێمە دەرەوە لە ماڵ بەس خۆمم و ویژدان و کەسایەتی خۆم مامەڵە بە هەڵسوکەوتمەوە دەکات .. واتە چۆنم بوێت وا دەکەم ، من لەگەڵ هەڵەدا نیم کە رووبدات بەڵام کە رووشیدا .. هەڵبەت سەرەتاکانت لاوازن ! پێویستە کێشەکە بچوك بکەینەوە نەك زلي بکەین و سەر لە خۆمان تێکبدەین و خەڵکی بە خۆمان خۆش بکەین .. ئەمەش لە کاتێکدا کە کەسی بە هەڵەدا چوو دان بەوەدا بنێت کە هەڵە بووە !! لێبوردنیش ئەو چەمکەیە کە هەموو مرۆڤایەتی ئاواتەخوازین ، ئەم جۆرە بابەتانە بەسەر هەردوو رەگەزدا بەرجەستە دەبێت چ ژن بێت یان پیاو .. من کە بڕوام بە ژنەکەم نەبوو بۆ هاوسەرێتیم لەگەڵدا دروستکرد ؟ چونکە ژییان بریتی نییە لە رۆژ و دوو رۆژ .. واتە لەسەرەتادا بڕیار نەدەم کە بڕیاریشم دا پێویستە رێز لەو بڕیارە بگرم کە داومە و پەیوەستیش بم پێیەوە !! ئەم چەمکە وامان لێدەکات بە هەڵسوکەوتەکانماندا بچینەوە و کۆمەڵێك گۆڕانکاری گەورە بکەین و خاڵە زەق و لەکار کەوتووەکانی کۆمەڵگا بگۆڕین .. ئەمەش ئاسان نییە و هەوڵ و ماندوو بوون و پشووی درێژ خایەنی دەوێت .. ئێدی هێدی هێدی ئەم بڕوایە لە خەیاڵەوە دەبێتە بنەما و لە مێشکی هەموو تاکێکدا دەچەسپێت ، بڕوا بوونیشمان بە گۆڕان خۆی لە خۆیدا گۆڕانکاری دێنێتە ئارا و بڕیارەکان ئاسان دەکەوێتەوە لای خەڵك و هەموو پەیوەست دەبن پێیەوە ، ئەوسا نەمان دەتوانی خۆمان بگرین کە کوڕ و کچێك پێکەوە دابنیشن و باس لە خەونەکانی خۆیان بکەن ! ئەی چیبووە هۆی گۆڕانکاری کە ئێستا ئازادانە جل دەپۆشن و پێدەکەنن و پیاسە دەکەن و لە شوێنی مەبەستیش یەکدی دەدوێنن و دەبینن !

بڵێین و نەڵێین ئەبێت دان بەوەدا بنێین کە ئەو گۆڕانکارییانەی بەسەر ناوچەکەماندا هاتووە دەرگایەکی گەورەی لەسەر زانیارییە هەمە چەشنەکان کردۆتەوە و لێیەوە ئێمەش بە خۆدا دەچینەوە و پابەند دەبین پێیەوە ، ئەم بڕوابوونەشە وامان لێدەکات لە کاروانی ژییانی نوێ جوودا و جێنەمێنین.

#########

دش و براژن

ژنی کورد هەمیشە قوربانی هەموو دەردە سەرییەکان بووە.. هەمیشەماڵێك یان ئامێزێك بووە بۆ بەختەوەری و ئارامی لەنێو چین و توێژەکان و کۆمەڵگەی کوردەواریدا ، واتە لەگەڵ هەر گۆڕانکارییەکدا مەینەتییەکی نۆی رووبەڕوو یان بوو وەتەوە ، هەل نەرەخساوە یا ماوە نەلواوە تۆزێ بەخۆدا بێتەوە.. ساتێك بڕخسێنێ بەدووی خونچەکانی ژیاندا بگەرێ و لێیەوە دونیایەکی پاك و بێگەرد بۆ خودی خۆی و رەگەزە مرۆییەکەی بە دەست بهێنێ ، ژن و ژنخوازیش یەکێکە لەو پرۆسانەی بەردەوام لەنێو خێزانی کوردیدا نوێ دەبێتەوە بە هەموو گورانکارییە جەسەدی و هزرییەکانیەوە ، تا ئەمرۆکەش بە دەردی نەزانینی زانیارییەوە دەتلێنەوە و تۆڵەی خۆیان لەبری ئەوەی لە رۆژگار بکەنەوە بە چینە بە سۆزەکەی خۆیانی دەڕێژن !

دش و براژن: کە دوو فاکتەرن مەبەستمانە لێی بدوێین ، ئەم دەستەواژانە هەرووکیان مێن و پشتی یەکن و زۆر شت پێکیانەوە دەبەستێت و دانوییان لەگەڵ یەك ناکوڵێت ! کاتێك کوڕ ژن دێنێت خوشکەکان دەبنە دش بۆ بووکێ و بووکێش دەبێتە براژن بۆ دش ، دش وا بیر دەکاتەوە کە چەند وەختە لەگەڵ براکەیان هاو تەبابوون و بێیەك هەڵیان نەکردووە.. ئەمێستاکە بووکێ بووەتە خاوەنی و ئێمەی فەرامۆش کردووە.. واتە تاوانبار بووکێیە !! بووکێش بێ ئەوەی ئاگای لە هیچ پیلانێك بێت بۆ ئەم دوژمن کارییە تاوانبار دەکرێت ، کە بڕیاری هاوسەر دروستکردنیدا مەبەستی بوو لە ژییانی تەنیایي رزگاری بێ و ژینێکی هاوبەش و نوێ بۆ خۆی بنیات بنێت .. ئێستا بێئەوەی هەوێنیش بێت بۆ کێشە بووەتە براژنی کەسانێك لە هیچ و خۆڕایي شەڕی پێ دەفرۆشن ! چۆن بەرگری لە خۆی بکات ؟ یا ئەوەتە گوێ بە هیچ نادا و وەك خوشك هەڵسوکەوتییان لەگەڵ دەکا و هەوڵ دەدا تێیان بگەیەنێت کە ئەم نەبووەتە رێگر لە بەردەم خوشك و برایەتیاندا .. بەڵکو ئەم هێندەی دیکە خۆشەویستی دەچێنێ لە نێوانیاندا ، یا بە شێوازێکی دیکە ئەوان هەرچییەکیان وت ئەم پێچەوانەیان ئەوەستێ .. یا راستەوخۆ بۆ برای خوشکانی دەگێڕێتەوە ! بەمەش ئاشتی بەر قەرار نابێ و تا بێت جەنگ نزیك دەکەوێتەوە ، دشەکانیش کە لە ئێرەییدا خۆیان دەبیننەوە کە شوویان نەکردووە و ماڵ و مێردیان پێکەوە نەناوە و ئەو هاوڕێیەیان دەستنیشان نەکردووە تا لەگەڵیدا پێکەوە بخنێنەوە و چێژ لە ژییانی تازەیان وەربگرن ، لەلایەکی دیکەوە هەست دەکەن براکەیان هەموو ئەو سۆز و خۆشەویستییەی کە ئەوسا ئەیدا بە ئەمان ئێستا هەر هەمووی بۆ بووکێیە و ئێمەی لێ بێبەش کردووە ! جا پێویستە هەرچی زووە بە هەر شێوەیەك بێت بووکێي لەبەر چاو بخەین و بە هەموومان جوانترین بووکی دیکەی بۆ دەهێنین ، ئەمەش پووختە سیناریۆیەکی نوێیە کە هەر خۆیان واتە ژنان بۆ خۆیانی دروست دەکەنەوە ..

هەر خۆشییان دەبنە قوربانی بە هەڵە بیرکردنەوەیان ، وەکاتێ کە دشەش شوو دەکات و ماڵ پێکەوە دەنێت وا نەزانن گەشت بە مراز کۆتایي بە پیلانەکانی دێنێ .. نا بە پێچەوانەوە بە شێوازێکی نوێتر و بە چەك و تفاقی بەهێزترەوە دێتەوە مەیدانی شەڕ !!

########

هـێوەر ژن ..

هەنگاونان یەکێکە لەو فاکتەرانەی بەردەوامبوونی ژینی پێوە بەندە ،لێوەی دەتوانرێ ئایندەیەکی چاوەڕواننەکراووی پێ بەدەست بێ ، بە ئەنجام دانی ئەم پرۆسەیە هیوابوونە بە سبەینێ و سەرکەوتنە بەسەر دێوەزمەکانی سانسۆر و رماندنی دیوارەکانی کۆیللەبوونە .. بەمەرجێك بەرنامەمان هەبێت بۆی !

دەتوانرێ ئەفراندن بخوڵقێنرێ .. بەڵام لای ئێمەی بێ پرۆگرام سەرکووتکردنی هاوشانەکانمانە و تەنیا و بێباڵ رێکردنە ! ئەم رێرەوەش لەبەر ئەوەی مەبەستت تەنها بەدەستهێنانی خۆزگەکانی خۆتە و ئاوکردنە ژێر ئەوانی دیکەیە .. سەرکەوتن بەدەست ناهێنیت ..

چەپڵ بە یەك دەست لێنادرێت.. هەموو پڕۆسەكانی بەردەوامی ژییان بێ هاوكار و هاوڕێ و هاو خەون بە دەست نایەت و نایەتە دی، لێرەوە دەمەوێ لەم نازناوە بدوێم كە بە (هێوەر ژن) ناو زەد كراوە ، ئەمەش بەو دوو ژنە دەوترێت كە هاوسەری دووبران ..كە بە هۆی ژن و ژنخوازي و خزمایەتییەوە چونەتە نێو ئەو خێزانەوە كە هەموو تاكەكانی تەواوكەری یەكدین ، بڵێین و نەڵێین ئەم دوو ژنە خاوەنی كەسایەتی خۆیانن و هەریەكەیان لە ماڵ و خێزانێكی سەربەخۆدا ژییان بەسەر دەبەن.. واتە چارەنووسیان جیاوازە و گەرەكە بۆ ئایندەیان هەنگاو بنێن كە خێزانێكی ئارام و بەختەوەرە ، بەڵام بە پێچەوانەوە لە ئێرەی رۆژهەڵاتدا ئەم دوو ژنە نەك هاوتەبا نین بۆ خوودی خۆیان بەڵكو دەیانەوێ براكانیش لەیەك بكەن و منداڵەكانیشیان كە ئامۆزان بۆ یەك لە یەكدی داببڕن !! ئەمەش چارەنووسییان بە باش بۆ ناشكێتەوە جگە لەسەر لێشێواوی نەبێت ، ئەم خانووی هەیە و بۆی لواوە بە حوكمی كار و پیشەكەی .. ئەو نییەتی و توانای مامناوەندە یا لاوازە ، ژنە لەبەر ئەوەی هێوەر ژنەكەی هەیەتی پێدادەگرێ كە دەبێ ئەمیش هەیبێت ، ئێدی پیاوەكە ئەگەر تووانی بەسەر ئەم داواكارییەدا سەركەوێت ئەوە گرفتەكە ئارام دەبێتەوە ئەگەر نا.. ئەوە بار و دۆخەكە بەرەو ئاقار دەڕوات ، یا ئەو منداڵێكی هەیە و ئەم دوو منداڵی هەیە نابێ و ناكرێ ئەبێ ئەویش بیكات بە دوو منداڵ ، یا ئەو ئۆتۆمبێلی هەیە و ئەم نییەتی و تا دووایي.

ئەم كێشانە یاخود ئەم چەلەحانێیانە رۆژانە رووبەڕووی ئەم خێزانانە دەبنەوە ، هەر ئەمەشە وای لە وشەی (هێوەر ژن) كردووە كە ناشرین بكەوێتەوە لە نێو تاكەكانی كۆمەڵدا ، هۆكاری ئەم كێشانە لە چییەوە سەر هەڵدەدات ؟ بێگومان لەم خاڵانەدا خۆیان دەبیننەوە:

1- باری ئابووری : یەكێكە لەو هۆكارانەی بەردەوام سەرچاوە بووە بۆ سەرهەڵدانی كێشە .. لەبەر ئەوەی باری بژێووی لەم جۆرە كۆمەڵگایانەدا زۆر لاوازە و ناتوانن وەك پێویست بژێووی رۆژانەی خۆیان دابین بكەن بە هۆی ئەو باروودۆخە سیاسییەی بەسەریاندا سەپاوە و بێكاری رووبەڕووی زۆربەی تاكەكان بووەتەوە و ئارامی و ئاسوودەیي شێواندووە ..

2- ئاستی رۆشنبیری : هەرچەندە ئەمەش تەواوكەری خاڵی یەكەمە چونكە بارودۆخ ئارام نەبێت .. ماوە نالوێ بۆ خوێندن و خوێندنەوە ، نەبوونی خوێندنیش بێگومان ئاسوودەیي ناهێنێتە ئارا ! كە ئەمەش نەبوو ماوە نالوێ بۆ خۆ چڕكردنەوە و زاڵبوون بەسەر كێشەكاندا بە تایبەتی ئەم جۆرە كێشانە كە لە راستیدا هەر گرفت نین وەك دەڵێن : دەرزییەك دەكەن بە شاخێك ، قسەیەكی دیكەش هەیە كە دەڵێ : نەزان هۆی نەزانینی خۆی بزانیایە دەبوو بە زانا ، دەبا هەموومان پردبین بۆ پەڕینەوەی یەكدی ! كار ئاسانی بۆ یەكدی برەخسێنین تا زاڵبین بەسەر كێشەكانماندا ..

##########

كچان و ..
نامۆبوون بە سێكس

کۆمەڵگەی باوك سالاری هەموو شتێکی بۆ خۆی قۆرخ کردووە.. هەر لە ئازایەتی و مەردایەتی و تا دووایي، بەرامبەرەکەشي بە کەم توانا و بێ دەسەڵات وەسف کردووە.

ئەوەی لێرەدا مەبەستمانە لێي بدوێین ئاوێزان بوونە واتە (سێکس) لەنێو تاکەکاندا وەك هەموو شتەکانی دی.. بە ئەنجام گەیاندنی ئەم پرۆسەیە کایەکانی مرۆیي تەواو دەکەن، واتە پێویستییەکە و پەراوە کردنی.. سۆز و خۆشەویستی دەچێنێ و هاوسەرێتی و خێزانی لێدەکەوێتەوە و بەگرو تین و وزەیەکی بە جۆشەوە رووبەڕووی پێشهاتەکان دەبێتەوە، واتە شتێك نییە زیاد بێ و بە زۆر بیسەپێنن بەسەر کەسەکاندا، هەر ئەمە بەردەوامی بە ژییان دەدا و زەردەخەنە لە نێو نێر و مێکاندا دەچێنێ.

پیاوی رۆژهەڵاتی لە پێناو دامرکاندنەوەی شەهوەتەکانیدا نەك ژنێك بەڵکو ئامادەیە چەند ژنێك بۆ خۆی قۆرخ کات! لەگەڵ ئەوەشدا دەست و چاوو ئەندامی نێرینەی تێربوونی بۆ نییە و هەمیشە وێڵە بە دووی نێچیری سنگ بەرز و سمت پان و گۆرانی بە بەژن و باڵایدا هەڵ دەدات، بەڵام ئەم چەمکە تەنها بۆ خودی خۆیەتی ! مرۆڤ چەندە حەز دەکات خۆشییەکان دەستەبەر بکات ئەبێت ئامادەش بێت هەمان حەز و ئارەزوو بۆ بەرامبەرەکەشي بڕخسێنێت ، ژن کە کەسي دووەمە لای ئەم جۆرە مرۆڤانە چارەنووسیشي نێچیری دەستي ئەوانە ، کە لە باوك و برا و مێرد یا هەر پیاوێك بێت چییان پێ باش بێت وەهای بەکار دەهێنن ، گەر یەکێکیش بزێو بێت و لە دەرگا بدات و پەنجەرە بشکێنێت !! بە ئابڕوو بەر و بێ شەرەف و سۆزاني ناو زەندی دەکەن و بە تاوانی (زینا) بەرد بارانی دەکەن ، پیاو بە ئارەزوو گەمە بە جەستەی ژنەوە دەکات لەم جۆرە کۆمەڵگایانەدا .. بەبێ ئەوەی هەست بکات مرۆڤە و خاوەنی هەمان کەسایەتییە کە ئەو هەیەتی، بەهۆی پەیدا بوونی میدیا و گەشەسەندنی تەکنەلۆجیاوە فیلمە سێکسییەکان روولە زیاد بوونن و بەئارەزووی دڵ سەیریان دەکرێ و لێیان دەڕوانرێ ، چۆنییەتی هەڵسوکەوتەکانیش راستەوخۆ دەگوازنەوە و لەگەڵ جەستەی ژنەکاندا بەرجەستە دەکرێ ، ئەم جۆرە کردارانە تام و چێژ زۆرتر دەکەن و زووتر شەهوەتی جەستەکان دەرەوێننەوە.. ئەگەر لە هەردوولاوە پەراوە بکرێت ، بەڵام ئەم رێنادات یا ئامادە نییە دایکی.. ژنی.. خوشکی.. بێگانە بەم سەیری ئەم جۆرە فیلمانە بکات و یا زانیاری پەیدا بکات لەو رووانەوە.. ئێدی بە هەموو شێوەیەك بێئاگا دەبێت لەو هەست و سۆز و حەزەی کە لە جەستەیدا هەیە !! لە کاتێکدا کە مێیە نازانێت مێینەیي خۆي لە کوێدایە ؟ ئەزانێت ژن منداڵي دەبێت کاتێك مێرد دەکات.. ئێدی بە دوواداچوونی نییە بۆي .. ئەگەر بشي بێت بۆي رێي پێنادرێت، کاتێکیش مەسەلەی هاوسەرگیری دێتە ئاراوە.. هەرچەندە ئێستا تا رادەیەك بەرەو پێش چووە و کچ لەسەر خواستی خۆي کەسي بەرامبەر هەڵدەسەنگێنێت ، ئێدی لەگەڵ سەرەتاکانی ئەم بڕیارەدا لاوازی و ترس بەرووخسارییەوە دەبینرێ زۆر بەزەقي، ئەمەش پێویست بەروونکردنەوە ناکات چونکە لە ترسي بەیەکگەیشتنە لەگەڵ هاوسەرەکەیدا، بەهۆي نەبوونی زانیاری و ناشرینکردنی پرۆسەکەوە سەرچاوە دەگرێ، کە دەشگاتە پرۆسەکە خێزانێکی خۆشگوزەران پێك ناهێنێ.. چونکە هەر لە سەرەتاوە کێشە لە نێوانیاندا دروست دەبێت، وەك وتمان کوڕە زانیاری تەواوی هەیە بەڵام کچە نییەتی و لێشي دەترسێت ! لە هەمان کاتدا کوڕە شارەزایە بۆ پرۆسەی بەیەکگەیشتنەکە بەڵام نەزانە لە چۆنییەتی مامەڵە کردنەکەدا.. ئەگینا کێشەکە بەو شێوەیە نەدەکەوتەوە !! مەبەستییەتی لە ماوەیەکی کەمدا .. وا دەزانێت رادەکات لە دەستی.. جەرگ و هەناوی کچەی داماو هەڵلووشێت ! ئەم جۆرە هەڵسوکەوتەش پێشینەی هەیە بە درێژایي مێژوو .. پیاو ئەبێت لەو شەوەدا کە شەوی پەردەی پێدەوترێت پیاوەتی خۆي بسەلمێنێت ئەگینا نێرێتی خۆي لەدەست دەدات ! کە ئەم بەو شێوەیە بڕوانێت و کچێکی ناسك و نازدار و گۆشتنی بکەوێتە بەر دەست هەر ئەوە نییە نایخوات ئەگینا شلوو کووتی دەکات ، کچ کە بەترسەوە هاتووەتە ناو پرۆسەکەوە و رووبەڕووی ئەم کردەیەی کوڕەکەش دەبێتەوە بەهەموو شێوەیەك کردەکەی لەبەرچاو دەکەوێت و قێز لەخۆی دەکاتەوەو خۆي بەکەم دەزانێت لە ئاست ئەو کەسەی کە دەیەوێت هاوڕێي هەمیشەیي بێت، لێرەوە ساردی سێکسي دروست دەبێت، خۆ ئەگەر کچە خوێنی نەبێت بیر لەوە ناکرێتەوە کە حاڵەتێکی تەندروستی بێت.. یەکسەر شایي دەبێتە شین و جەستەی کــچە دەبێتە مەرگێکی هەڵاڵەیي بەر دەستی دڕندە !!

** چي بکەین بۆ ئەوەی چێژ لەژییانی هاوسەرێتیمان وەربگرین؟*

- بە هەموو شێوەیەك بە دووی زانیاریدا بگەڕێین و پێمان عەیب نەبێت و بە مافي خۆمانی بزانین.
- چي بۆ خۆمان دەخوازین دەبێت بۆ هەموو کەسێکی بخوازین.. نابێت قێز لەیەکدی بکەینەوە پێویستە پرۆسەکە ئاسایي وەربگرین.
- پێشتر ئامادەیي خۆمان بۆ ئەنجامدانی پرۆسەکە ئامادەکەین لە خۆ رازاندنەوە بۆ یەکدی .. لە خواردن و میوەی خۆش لە قسە و گەمە و دەستبازی و وردە ماچ ، بەمەش کردەکە خۆي دروست دەبێت و تێر بوونیش مەحاڵ دەبێت لای هەردوو جەستە تامەزرۆکە ..

لە دووا پەیڤدا سێکس و ئاوێزان بوون پرۆسەیەکە سۆز و خۆشەویستی و ژینێکی پڕ لە پێکەنین لەگەڵ خۆي دێنێ و ئایندەمان جوانتر دەکات ..

#########

شەوی پەردە

کچان و کوڕان خەون بە ئایندەی نوێیانەوە دەبینن، هەمیشە حەز دەکەن گۆڕان بەسەر لاپەڕەی ڕۆژانی تەمەنیاندا بهێنن، یەکێك لەو پرۆسانەی کە گەنجانی ڕۆژهەڵاتی شەونخونی پێوە دەچێژن گۆڕانی بەهاوسەر بوونە.. کە کوڕان هەمیشە بیر لەوە دەکەنەوە. ئەو دڵخوازە کێ بێ ئایندەی لەگەڵدا تەواو کەن؟ هەروەها کچانیش بەهەمان شێواز هەمیشە چاوەنۆڕی ئەوەن ئەستێرەی خەونەکانیان بێتە دی، هەرچەندە سەردەمی ئەمڕۆ وەك شەوە زەنگەکانی دوێنێ نەماوە ! هەردوولا بەبڕوای یەکدی بڕیار لە چارەنوسی یەکدی دەدەن و ئاهەنگی بەهاوسەربوون دروست دەکەن .

یەکێك لەو کێشانەی کە ڕووبەڕووی هەردوو دەبێتەوە.. ترسە لە شەوی بەیەك گەیشتن واتە شەوی پەردە، کۆمەڵێ دڵە ڕاوکێ و دوودڵی ڕووبەڕووی کچە و کوڕەش دەبێتەوە، زۆرجار بینیومانە کە شپرزەییەکی زۆر لە هەڵسوکەوتی کوڕەدا دەبینرێ ! لەهەمان کاتدا زەرد هەڵگەڕان بە سیمای کچانەوە دەبینرێ لە ڕۆژانی دەستگیرانیدا، ئەمەش تەنها دەگەڕێتەوە بۆ بوارە کۆمەڵایەتیەکە و ئەو بار و دۆخەی ئەو گەنجانەی تیا پەروەردە بووە..
نەزانین یا نەبونی زانستی سێکس و ئاشنانەبوونی گەنجان پێی و ترس لێی! هەمیشە وا راهێنراوین، بەنسبەت کوڕانەوە دەبێ شەوی زاوای خۆی بسەلمێنێ بە دوو تنۆك خوێنی دامێنی کچە ! ئەمەش تا ئێستا لەناوماندا ماوەتەوە و لە زۆر درامای تەلەفزیۆنیدا ئەمە بەرجەستە کراوە، ترسی کوڕ لەوەیە کە نەتوانێ

ئەوە بسەلمێنێ.. هەرچەندە هەندێ حاڵەتی تەندروستی دێتە ئارا کە نەتوانرێ لەو شەوەدا ئەوە بکرێ .

سەبارەت بەکچانیش زۆرجار بیستومانە لێرە و لەوێ کە چەندە دامێن ئازاری دێ لە کاتی بەیەك گەیشتن دا.. مامەڵەکردنی کوڕە لەم کاتەدا و شکاندنی پەردەی شەرم کە لەوەو پێش ئەمە نەبووە، لە هەمووی گرنگتر بوون و نەبوونی خوێنە لە کاتی ئەنجامدانی ئەم پڕۆسەیەدا کەوا راهێنراوین بەبوونی خوێن روو سوری دێتە ئارا و نەبوونی خوێن رسوایی دێنێتە ئارا.! کە زۆرجار وەك وتمان لایەنی تەندروستی بەشێوەیەکی تر بێ ئەنجام بە نەبوونی خوێن بکەوێتەوە !

ئەم بابەتە ئاو زۆر دەبات لە کۆتاییدا ئەوە دەڵێم کە پڕۆسەی بەهاوسەربوون گۆڕانێکی نوێیە لەژیانی هەردوولادا پێویستە بەوپەڕی خۆشەویستییەوە لەو شەوە یاخوود لەو ژییانە نوێیە بڕوانین بەچاوێکی زانستیانە بۆی بچین مەشترسن هێندە بەتام و بۆیە گەر بزانن مامەڵەی لەگەڵدا بکەن هەرگیز لێی تێر نابن.

########

مارەیی و ..
فرۆشتنی جەستەیەکی مۆمیاکراو ..

سەمەرە نەبێ بەلاتانەوە زۆرن ئەو بابەتانەی کە لەمڕۆدا دەبنە جێگەی پێکەنین.. لە هەمان کاتدا دەپرسین چۆنە تا ئێستا مرۆڤ ئەم جۆرە بۆچوونانەی پەیڕەو کردووە ؟

کاتێ پڕۆسەی بەهاوسەربوون دێتە ئارا باوان کۆمەڵێ زنجیر مارەیي لە پێ و جەستەی مۆمیاکراوی کچ دەبەستن.. بەڵکو سبەینێ کە جیابۆوە پەکی نەکەوێ و بەو بیمەی پیاو بۆی دەبڕێتەوە پێي بژی !! باشە ئێمە بۆ بیر لە جیابوونەوە بکەینەوە ؟ بۆ بەخشندەيي نەبەخشینە ئەو چەپکە گوڵە تا هەمیشە پێکەوە بخنێنەوە ؟! یا کچ خاوەن کەسایەتییەکی تەواوە .. سبەینێ کە جیابووە وە بۆ چاوەڕێي یەکێ بێ بەخێووی بکا و دەست پان بکاتەوە بۆ ئەم و ئەو.. ئەی بۆ خۆی بیر لە بژێووی خۆی نەکاتەوە.. چي کەمترە لە کەسەکانی دی !؟ یا دەڵێن گوایە کوڕەی پێدەبەستێتەوە .. بۆ ئەوەی هەرگیز جیا نەبێتەوە !! نا زۆر بەهەڵەدا چوون .. ئەوانەی بە سەمای ئەم دیاردەیەوە هەڵدەپەڕن ! چونکە مرۆڤ ئاژەڵ نییە ببەسترێتەوە ! نەك چەند سەد لیرە بەڵکو کێشە هاتە ئارا .. دەئەوەندە بێ لە یەکدی جوودا دەبنەوە ! ئەمە پەیامی ژییانە .. ئەو دووانە بڕیاری لەسەر دەدەن نەك من و تۆ ؟ با بۆ خۆمان دەست بخەینە ژێر سەرمان بە ئاوازی بیرکردنەوەی ئێمە و مانان .. هەرگیز ناتوانین ماڵێکی پڕ لە ئەوین بڕمێنین ! دەبا هاوکاریان بین .. دەبا هاو سۆزیان بین .. نەك بە هەندێ بیر و بۆچوون بنەمای کەسایەتییان دیاری بکەین.. وەك ئەم جۆرە ئاخاوتنانە :

- ئەو کوڕە ئیشی چییە ؟
- جووانە ؟
- وەزعی مادی چۆنە ؟
- بە دڵی خۆتە ؟

پاش ماوەیەکی دی ئەم جۆرە قسانەش دێنە سەری :

- تووخووا ئەوە شووە کردووتە ؟
- کچێ بۆ وازی لێ ناهێنی ؟
- وەڵڵا من بم لە جیاتی تۆ خۆم لە ئالتوونا زەرد دەکەم !
- قیروسیا قەرزارە تۆ بڵەی چي .. بۆ ژنی هێناوە ؟

ئەمانە و زۆر شتی دیکە.. کاتی ئەوە هاتووە بەخۆماندا بچینەوە و ئەم جۆرە بابەتانە کە بەستەرماندا داسەپییوە تا ئێستا چیدی نەهێڵین بەردەوامی هەبێ.. کۆمەڵێ بنەمای دیکە خزمەت بەمرۆڤ بهێنینە ئارا.

#########

بێبڕوابوون ..
هاندەرێکە بۆ خۆکوشتن ..

زۆرجار لێرەو لەوێ دەبیستین کە فلان بیریار کە زۆرینەی بیری مرۆڤایەتی بۆ خۆی قۆرخ کردووە بەکردە داهێنانەکانی و هەموو لایەك کردویانەتە بنەما بۆ بەردەوامی ژییان و رۆژانە بەکار دەهێنرێ و توێژینەوەی چڕی لەسەر دەکرێ لەزۆرینەی زانکۆکانی دنیادا، لەناکاو دەبیستین لەرێی سەردێرو مانشێتی بڵاوکراوەکانەوە کەهەستاوە بەخۆکوشتن.. بەهەر هۆیەك بێت کۆمەڵێك پرسیار دەوروژێنێ، لێرەوە دەپرسین ئایا هۆکاری هانا بردن بۆ خۆکوشتن دەبێت سەرچاوەکەی چي لەپشتەوە بێت؟ بۆ زیاتر بەپێز کردنی بابەتەکە و هۆگر بونتان پێیەوە نموونە لەسەر ئەم بیریار و هونەر دۆستانە دێنینەوە :

- *ڤانکووغ :* پاش شێتبوون خۆی کووشت کە زانی هیچ دەروازەیەکی نەماوە بۆ بەردەوامیبوون ..
- *جیج یۆنگ* : هەستا بە کووشتنی هاوسەرەکەی و خۆشي کردە قووربانی گولەیەك ..
- *شارل بووایە* : خۆي و هاوسەرەکەی و کۆرپەکەی پێکەوە خۆیان کووشت ..

ئەم سێ نموونەیە کۆمەڵێك پرسیار دەورووژێنێ .. من بێ هیوابووم و هیچ پەنجەرەیەك شك نابەم لێیەوە بڕوانمە سبەینێ هەڵدەستم بە خۆکوشتن !! بەڵام هاوسەر بۆ ؟ ئایا ئەو خاوەن خودێکی دیکە نییە ؟ کێ دەڵێ وا بیر دەکاتەوە ؟ یا منداڵ کە جووانترین خورپەی ژییان تیا هەڵدەقوڵێ .. بە هیچ شێوە و بنەمایەك بیر لە خۆکووشتن ناکاتەوە .. ناکرێ بە هۆی منەوە کەسانی تریش ببنە قوربانی ئەندێشەکانی من !! تۆبڵەی رۆحەکان هێندە ئاوێتەی یەکدی بوویێتن نەتوانن بێ یەك هەڵبکەن و پێکەوە بڕیار لە چارەنووسێکی نادیار و ترسناك بکەنەوە ؟! ئەمەیان زۆر گران دەکەوێتەوە و بنەمایەك لەمەدا نابینینەوە !!

- *ئالان دیلۆن* : کە هەموومان پێی ئاشناین .. خۆي کووشت ! لە کاتێکدا هەموو کارە داهێنانەکانی و رۆڵە جوانەکانیمان دیووە ، پێدەچێت گەشتبێتە بڕوایەك کە بڵێت ئەوەی لە توانامدا بوو کردم ئێدی ژییان بۆ من پێویست نییە !! ئەمەش لە بڕوایەکی پۆلاینەوە سەرچەوە دەگرێ و خۆشەویستییەتی بۆ مرۆڤایەتی وکەم کەس دەتوانن بگەنە ئەو بڕوایە ..

- *ئەدلۆف هیتلەر* : سەرکردەی نازییەکان و بکووژی نزیکەی (60) ملیۆن کەس هەستا بە کوشتنی خۆي و هاوسەرەکەی ، ئەمەش پاش ئەوەی تووانی هەموو دڕندەییەك بەرامبەر مرۆڤایەتی بەرپا بکا و بە شکستی دەزانی خۆی و هاوسەری وەك کۆیللەیەك ببینێتەوە و هیچ دەرکەیەکی نەما بە دەستەوە بۆ بەردەوامبوونی لەسەر کوشت و بڕی ..ناچار گەشتە ئەو بڕوایە ..

- *مارلین مۆنرۆ* : بە حەپي ڤالیۆم خۆی کوشت .. لە پاش خۆشي لە نێو کەل و پەل و پارە و زێڕەکانیدا نووسراوێکی لە بانکی (مانهاتن) لە نیویۆرك جێهێشت کە پێویست بە روونکردنەوە ناکات لەسەری بدوێین خۆی هەموو شتێك بە ژنان دەڵێت کە هۆکاری خۆکوشتنەکەیەتی : (خۆتان بپارێزن لە ناوبانگ دەرکردن و لەوانەی بە گڵۆپي رەنگاو رەنگ هێرش دەکەنە سەرت و دەترازێننەوە ، من چارەڕەشترین ئافرەت بووم لەم سەر زەمینە .. چونکە نەمتوانی ببمە دایك !!) ..

دەکرێت لەم گۆشەنیگایەوە بپرسین : ئایا مرۆڤ دەتوانێت بە خۆ کوشتن بگاتە ئامانج و کۆتایي هێنان بە کێشەکانی .. یا راکردنە لێي و بێ توانایە و خۆی دەداتە دەستی قەدەر و بە تەنها چارەسەری لە پێنووس دەدات بۆ رزگار بوون لێي ؟ بەڵام ئەم بیرمەندانەی کە باسمان لێوە کردن ناکرێت بە کەسي ئاسایي لە پێنووسي بدەین و کە هاناش دەبەن بۆ ئەم چەمکە دەبێت لە پشتی ئەم شتانەوە کۆمەڵێك گومان هەبن کە ئێمە درکمان پێي نەبردبێت ..

گەلي کوردیش لەم کێشەیە بەدەر نییە ..بەشێوەیەکی گشتی بەرچاو دەکەوێ بە تایبەت ژنان ئەویش لە رێي خۆ سوتان کە زۆر بە ئازارترە لە خۆ کووشتن بە فیشەك یان بە چەقۆ ! پیاوانمان بە شێوەیەك وەك ئەوەی کە هەیە لە دنیادا سەیر بکەین بەڵام ژنانمان بە شێوەیەکی تایبەتمەند دەبێت لێي بڕوانین.

کۆمەڵگەی کوردی بەهۆی نەبوونی سەکۆیەکی سەربەخۆ بۆ پانتایي دەسەڵات.. داگیرکاری و دوژمنکاری لەهەموو روویەکی ژییانەوە.. بەردەوام ژێر دەستەیي و بەرەنگاربوونەوەی هەمیشەیي جۆرێك لە دابڕاو لە مرۆڤی کوردا

بەدیدەکرێت، ژنانیش کە هەمیشە رووبەڕووی پرسیارە قێزەونەکانی کۆمەڵگای کوردی بونەتەوە بە بیانووی شەرەف و پەیوەست بوون بە داوێنەوە کە (مێ) ن دەبێت کەرامەتی خۆی و کەس و کاری و ناوچەکەی بپارێزێت بە قوربانی دان بە هەموو شتێکی ! لەمەوپێش تاك تاك دەبینرا کە هەڵوێست تیایاندا ببینرێت بۆ نموونە (رەدووکەوتن) کە قبووڵ نەکردنی خواستەکانی خێزانە پاشان کۆمەڵگەشە.. لەگەڵ ئەوەی دەیەوێ و خەونی پێوە دەبینێ دەڕوات ! لە هەمان کاتیشدا سووریش دەزانێت ئەنجامی باش نییە بەڵام بڕیاری خۆی دەدات ، لە ئێستاشدا هەرچەندە ژییان هەنگاوی باشي ناوە و زۆرێك لە خواستەکان بەرجەستەکراوە بەڵام گرفتەکان لە زۆربووندان.. رۆژانە دەبیستین کە فڵان ژن کوژراوە یان خۆی سوتاندووە..

بە هۆی ئەو گۆڕانکارییانەی هاتۆتە دنیاوە لە ڕێي کەناڵەکانی راگەیاندن و تۆڕەکانی ئینتەرنێت و هاتوچۆی بەردەوامەوە ..جۆرێك ئاشنایەتی دروست بووە لەگەڵ داب و نەریتی گەلانی دیکەدا ، هاوبەستەبوونی ئێمەش بە داب و نەریتەوە زۆرێك لە خەونەکانی لێ قۆرخ کردوین ! ئەوسا ئەو شتانەمان نەدەبینی بەڵام ئێستا هەمووی دەبینین ئەمەش هاندەرێکی پۆڵاینە کە لە پێستی خۆمان بێینەدەرو شتەکانمان پێ قبووڵ نەبێت ! کۆمەڵگاش خاوەنی سیستەمی باوکسالارییە و رێ بەهەموو شتێك نادات.. نەبوونی رۆشنبیری و بیرکردنەوەش وا لە کەسەکان دەکات کەبیر لە خۆسوتاندن بکەنەوە .. تاکە شتیش کە لەم کەسانەوە نزیك بێت (نەوت)ە بەحوکمی ئەوەی زۆربەی کات لەماڵەوەن و لەئاگر نزیکن.. لەهەمان کاتدا نەبوونی هاوڕێ دۆست بێبڕوایي دروست دەکات و بە موتڵەقی بڕیار لە چارەنووسێکی رەش دەدات ، لەگەڵ ئەوەشدا لەکاتی ئەنجامدانی تاوانەکەدا کەسێك هەبێت پێي رابگات و لە رووی دەروونیەوە هێوریکاتەوە پەشیمان دەبێتەوە و کار لە کار ناتـــــرازێ.

بۆ بەبڕشت کردن و بڕوابوونی ئێوە بەو تاوانە گەورەیە ئامارێکمان لەسەر خۆسوتاندن ئامادەکردووە کە تایبەتە بە تەنها یەك نەخۆشخانە بۆ ساڵی (2004) کە چەندە ڕێژەی ئەم خەونە نەگریسە بڵاوە لە نێوماندا.. با بە هەموومان هەوڵبدەین بۆ کەمبوونەوەی و لە ئەنجامدا نەمانی بۆ یەکجاری ، چونکە چارەسەر نییە بۆ کێشەکان و راکردنە لەو گەوهەرەی کە پێي دەڵێن ژییان :

__ئاماری سوتاوەکان__
__بۆ ساڵي (2004) نەخۆشخانەی ئیمرجنسي لە سلێماني__

* کۆی سوتاو (325) کەس ..
* پیاو (123) کەس ..
* ژن (202) کەس ..
* مردوو (63) کەس ..
* زیندوو (262) کەس ..
* پیاوی مردوو (12) کەس ..
* پیاوی زیندوو (111) کەس ..
* ژنی مردوو (51) کەس ..
* ژنی زیندوو (151) کەس ..

__ئاماری بەکار هێنراو بۆ مەبەستی خۆ سوتاندن__

- نەوت (97) کەس ..
- بەنزین و گاز و رۆن (48) کەس ..
- غاز (39) کەس ..
- پەرەمز (34) کەس ..
- ئاوی گەرم (33) کەس ..
- تەباخی نەوت (31) کەس ..
- کارەبا و بروسکە (14) کەس ..
- زۆپا و عەلادین (11) کەس ..
- لەحیم و دەرمان و قیر (8) کەس ..
- تەنوور (6) کەس ..
- حەشوە و تەقینەوە (4) کەس ..

########

تەڵاق ..

چەکوشي دەستی پیاو ..

گەرەکە لەئێستادا بێسڵکردنەوە ئاوڕێك لەرابردووی مرۆڤایەتی بدەینەوەو گەشتێك بەنێو دێراوەکانیدا بکەین.. بەڵکو بەپێي تێگەیشتنی مرۆڤ و ئەو زانیاریانەی بەدەستی هێناوە.. گەر هەمووشی نەبێ کەمێکی پاراو کەین بەمەش دەکرێ ئاوێکی بێگەرد ببەخشینە بەرامبەر.

گومانە وامان لێدەکات بگەین بە وەڵام ! زۆرجار بەخەیاڵماندا دێ بپرسین: سەرتای هەموو شتەکان پیاون .. مرۆڤ هەر لە سەرەتای بوونیەوە هانای بردووە بۆ پەیامێك تا لێیەوە پارێزراو بێت.. ئەو پەیامە درێژەی هەبووە لەگەڵ زنجیرەی کارەساتەکانی ژییان، سەر سووڕ دەمێنێ ! خاوەنی هەموو پەیامەکان پیاوون .. هەر ئەویش داڕێژەری دانانی سنوورەکانیەتی .. گەر بەکوفر لە پێنووس نەدرێ .. زۆرجار دەگەینە ئەو بڕوایەی کە خوواش پیاوبێ !! چونکە هەموو دەسەڵاتێك بەدەستی پیاوە و

هەموو خۆشگوزەرانییەکیش هەر بۆ پیاوە !! ژنیش هەمیشە بە درێژایي مێژوو هەر چاوە زەقەي بووە و هەمیشە بەش خوورا و بووە .. تا گەشتۆتە ئەو رادەیەی بەئارەزوو گەمە بەجووانی و لەش و لارییەوە کراوە .. کراوەتە وێستگەیەك بۆ وەبەرهێنانی وەچە، لێرەدا قسەیەکم بیر دێتەوە : کە دەڵێن ئەو هەموو مناڵەت بۆچییە خاڵە ؟ رۆڵە خووا بە خێووی دەکا ! بێئەوەی بیر لە ژنە بکرێتەوە کە تووشی چ رەزالەتێك بووە بەدەستیانەوە ، یا قسەیەکی دی هەیە دەڵێن : با رۆڵەی موسوڵمانان زۆربێ با مناڵ ببێ َ، هیچ کاتێ ماف بۆ ژنە دانەنراوە و بیری لێ نەکراوەتەوە ، زۆرجار هێندە بەچاوێکی قێزەون لێي روانراوە .. لێرە و لەوێ و مێژوو دووپاتی دەکاتەوە کە ژن زیندە بەچاڵ کراوە یا مناڵی کچ هەر کە لە دایك بووە کراوە بەژێر گڵەوە یا بەردەوام بازرگانی پێوە کراوە.!! وەك ئەوەی کاڵایەکی بێبایەخ بێ .. هەمیشە دەسکەلای دەستی پیاو بێ ، ئەم دیاردەیە تائێستا ماوە کە منداڵێکی کچ لە دایك دەبێ دەوروبەری هەموو رووگرژ دەکەن .. کە نێرینەیەك چاو هەڵدێنێ هەموو دەیکەنە سەما و گۆرانی، لە هەمووی سەیرتر هەموومان بە شان و باڵ و ئەگریجە و زوڵف و گۆنای ئاڵیدا هەڵ دەدەین .. بانێکە و دووهەوا ئەوەمان لە چی و ئەمەمان لە چی ؟ ئەمانە و زۆر شتی دیکە کە وامان لێدەکا ئیستێك بکەین .! چیتر نەهێڵین بەسەرماندا تێتپەڕ ببێت .

(بەسێ بەرد حەڵاڵیت .. بەسێ بەرد حەرامیت..!!)

تەڵاق کە دەمەوێ لە بارەیەوە هەندێکی لێ بدوێم و کەمێك نیگای ئێوەی پێوە خەریك کەم .. دەبێ چی وامان لێبکات پابەندی ئەم دەستەواژە فیرعەونییانە بین ؟ تاکەی ملکەچ کەین بۆ بڕیارەکانی .. تاکەی پیاوی رەگەزی مرۆ بە خۆیدا ناچێتەوە و چیتر ژن نەکاتە دەسکەلای دەستی و بە ئارەزووی حەزەکانی مامەڵەی پێوە نەکات و کڕین و فرۆشتنی پێوە نەکات و وەك مرۆیەك لێي بدوێ ..

ژن و پیاو دوو رەگەزی مرۆن .. راستە جیاوازیان هەیە بەڵام وەك کەسایەتی دوو مرۆی پڕا و پڕن لە هەموو دەستەواژەکانی بوونەوەر ، واتە پێویستە هەموو مافێکیان وەك یەك بۆ فەراهەم بکرێت.. نەهێڵرێت لایەکیان لاکەی دیکەیان بەش خوراو بکات.

پیاو پشت بەستوو بە مێژوویەکی پڕ توووند و تیژی و کۆمەڵێك دین و هێز و بازوو هەموو دەسەڵاتەکانی بۆ خۆی داناوە و ژنی کردۆتە نێچیری خۆی .. وەك باوك بەئارەزوو بە شووی دەدا .. وەك برا هەمان دەوری باوك دەبینێتەوە کە ئەو لە ئارادا نەبوو .. وەك مێرد بە ئارەزوو مارەی دەکات هەچ کاتێ بێزار بوو تەڵاقی دەدات .. وەتا چواریش بۆي هەیە مارەی بکات و بیهێنێ ، لێرەدا چی ماوەتەوە بۆ ژن ؟ هەڵگرتنی مناڵ نۆ مانگ بە پێستی سك .. ئەمە بۆ یەك مناڵ ! تا گەورە دەبێ دەبێ بیلاوێنێ و خۆی بکاتە قوربان .. بە درێژایي کاتەکانی تەمەن لە ماڵ و ژني ماڵ و کابانی ماڵ و قاپ و قاچاخ شتن و گسکدان.. هتد ، پێکەنین قەدەغەیە ! بەر ئاوێنە عەیبە ! چوونە دەرەوە تووشی هەڵەت دەکات ! بە تەنها لەگەڵ کەسدا نەڕۆی ! ئەمانە و زۆری تریش.

لێرەدا دەمەوێ وەك ژن و مافە کەمایەتییەکانی .. ئەم خاڵانە دیاري بکەم و لە سەری سوور بم تا وەك پیاو دەنگ و رەنگ و هاوسەنگیان بنرخێنم :

* بڕیاری تەڵاق لە دەست هەردوولادابێ نەك هەر بەدەستی پیاو بێ ؟ یا ئەگەر بدرێتە دەست ژن .. بۆ هەر دەبێ پیاو بیداتێ؟

* بۆ دووای سێ (عادە) پیاو بۆی هەبێ ژنی خۆي مارەکاتەوە.. باشە بۆ بێ ئەو مەرجە چارەسەر لەلایەن هەردوولاوە نەبێ ؟
* تاکەی کچ و کوڕ قوربانی دەستی دایك و باوك بن و بە ئارەزووی حەزی خۆیان ئایندەی تەم و مژاویان بۆ دیـــاری بکەن؟
هەموو ئەوە دەزانین حەز و بیرکــردنەوەی ئێمە جییایە لەگەڵ منداڵەکانمان و چۆنییەتی بیرکردنەوەیان .. ئێدی بۆ واز نەهێنین بە ئارەزووی خۆیان بڕیار لە چارەنووســي خۆیان بدەن یا زۆرجار کچە بە هۆی هەرچییەکەوە بێ شــووناکات ! هەزارەها بالۆرەی بۆ لێدەدەن ، کوڕەش هەروەها بۆ بە ئارەزووی خۆیان ئایندە دیاری نەکەن.. ئەمە دەبێ چ شتێکی ناڕەوای لە پشتەوە بێ وەك چاوەڕوانی دەکەن ، ئەمانە و زۆر شتی دیکە .. بۆ زیاتر بە چێژکردنی بابەتەکە لەگەڵ مامۆستا (عارف رەحیم مەحموود) لە لیژنەی فتوای مزگەوتی کاك ئەحمەدی شێخ لە سلێمانی ئەم باسەم وروژاند .. بەهیوام شتێك دروستکا و چیتر دانەمێنین لە ئاست هیچ شتێك.. ئەمەشە وامان لێدەکات جل و بەرگەکانمان بگۆڕین و کۆمەڵێك دەستەواژەی گرنگ تایبەت بە مرۆڤایەتی بهێنینە گۆڕێ ..
* تەڵاق چی دەگەیەنێ .. دەکرێ لەو بارەیەوە شتێـکم پێ بڵێی؟
- تەنها جییابوونەوەی نێوان ژن و مێردێك دەگەیەنێ.. کە هاوسـەرن پێکەوە و هیچی تر.
* ئیسلام چۆن لە پرۆسەی تەڵاق دەڕوانێ ؟
- خوای گەورە سـەبارەت بە تەڵاق خۆشحاڵ نییە و قینی لێیەتی ! کەواتە لە ئیسلامدا شتێکی چاك نییە و بە خراپ لە پێنووس دەدرێ.. چونکە ئەبێتە هۆی تێکچوونی خێزانێك و لەناو بردنی خۆشەویســتییەك ..
* پیاو تەڵاقی نەکردۆتە هۆکارێك بۆ بەئارەزوو بەکارهــێنانی ژن؟
- پێغــەمبەر (ص) ئەفەرمووێ (الگلاق یتعلق بالرجال والعده بالنساء) مانای وایە تەڵاق تایبەتە بە پیاو وئەتوانێ ژنی خۆی تەڵاق بدات ، ژن ناتوانێ ئەو بڕیارە بدات ! ئەمە پێي ناوترێ بەکارهێنان (الاستغلال) ، هەروەها لە حەدیسـێکی دیکەدا بەم شێوەیە ئەفەرمووێ (انما الگلاق لمن اخذ بالساق) تەڵاق بۆ کەسێکە کە ژنی هەبێت .. ناتوانێ ژنی یەکێکی کە تەڵاق بدات ، ئەمە تەنها پەیوەندی بە پیاوەوە هەیە ..
* ژن بۆ ناتوانێ ئەو بڕیارە بدات خۆ زۆرجار دەبیستین کە خوای گەورە جیاوازی لە نێو کەســەکاندا ناکات ؟
- ژن ئەتوانێ ئەو بڕیارە بدات کاتێك مێـردەکەی ڕێگەی پێبدات کە لە شــرعا پێي دەڵێن (التفریق) ، ئەگەر پیاوەکە وتی : (گلقي النفسك) واتە خۆت تەڵاق بدە.. (لێرەشدا هەر دەبێ خۆی خۆ تەڵاق بدات .. بۆی نییە پیاوەکە تەڵاق بدات – نووسـەر) ئەویش لە وەڵامدا دەڵێ (گلقت النفسي) واتە خۆم تەڵاق دا .. لێرەدا تەڵاقــەکە دەکەوێ کە ژن تەڵاقەکەی خـست !
* تەڵاق تەنها بۆ بەســتنەوەی ژن و پـیاوە بەیەکەوە و هـیچی تر؟
- بێگومان تەڵاق چەند وتەیەکی ڕاستگۆن لە شــرعا (تەڵاق ، فیراق ، سـەراح) بۆ بەستنەوەی ژن و پیاوە بەیەکەوە ئەمەش بە (نیکاح) مانای بە زەواج و مارەکردن پێکەوە حەڵاڵ دەبن ، ئەم وتانە بەچی چارەســەر دەبێ یا بەچی لادەچێ ؟ وەك چۆن کردنەوەی گرێیەك بەکردنەوەی گرێکەیە .. دووبارە چارەسـەری تەڵاقیش کردنەوەی ئەو گرێیـەندەیە ، ئەو وتەیە دێتە جێ و ئەو ژن و مێردە لەیەك جیا دەبنەوە ، (منداڵیـش با بۆخۆیان سـیر بخۆن و زووڕنا لێبدەن – نووسەر).
* زۆری تەڵاق بۆچی دەگەڕێتەوە.. بەبۆچوونی ئێوە وەك لیژنەی فتوا بۆ چارەسـەری کێشەکان بەپێی دین ؟
- یەکێ لە نیشـانەکانی ئاخر زەمان ئەوەیە کە تەڵاق زۆر ئەبێ .. ئەمە ئەگەڕێتەوە بۆچی ؟ حیکمەتەکەی لەچیدایە ؟ یەکیان زۆربوونی ئافرەتە، دووەمیان ڕێزدانەنانە بۆ ئافرەت لە لایەن پیاوەوە .. چونکە ژن بەشـتێکی سووك و سانا سەیر ئەکات، (لێرەدا کێشـەکەی لە کۆڵی دین کردەوە و دایەوە بەسـەری پیاودا کە بەسووك لە ژن دەڕوانێ .. ئەی کێ وای لە پیاو کردووە وا بکا .. وا بڕوانێ ! پیـاوو ئاگاداربە. نووسەر).
* زۆربوونی ژنیش بێ هۆکار نییە.. بێگومان شتێکی کەی لە پشتەوەیە ؟
- پێغەمبەر (ص) ئەفەرمووێ : دنیا بەرەو کۆتایي ئەڕوا.. ژن زۆر ئەبێ و پیاو کەم ئەبێ ، بەهۆی شەڕ و کوشـتارەوە لەناو ئەچێت، خەڵکانێکیـش بێزارن لە ژنهێنـان، بۆ نمـوونە ئەڕوا بۆ هەندەران و بە خەیاڵیا نایەت .. هەیە هەر دائەنیشـێت و حەزی بەلای ژندا ناچێت ، (لەخۆشیا حەزی بەلای ژنـدا ناچێت ؟! ئەگەر کێشەیەکی گەورەی نەبێت. نووسەر) لە فەرموودەیەکی دیکەدا ئەفەرمووێ : پەنجا ژن پیاوێکی دەســت ئەکەوێ ، (ئەمە تا چەند ڕاستە و ڕێي تێدەچێت و تەنانەت پێشبینیش ناکرێت.. نووسەر) ئیتر نازانم ئەو ڕۆژە کەی دێت!
* ئیمامەکان چۆن تەڵاق هەڵدەسەنگێنن و لێي دەڕوانن ؟
- جیاوازی هەیە لە نێـوانیاندا بۆ نموونە لە مەزهەبي (شـافیعیا) کابرا ئەگەر وتی (علیە الگلاق و بالگلاق و یلـزموني سـریح والا معتمد) واتە تەڵاقم کەوتبێ یان تەڵاق لەسەرم لازم بگەڕێ .. ئەوە ئەکەوێ ، وە لە مەزهەبي (حەنەفییا) ئەفەرمووێ (یجب الاچـافە الگلاق الـی المراتي) واتە دەبێ بڵێ تەڵاقی فاتمە کە خێزانمە بکەوێ .. نەك بڵێ تەڵاقم کەوتبێ .. بەمە ناکــەوێ !
* دینەکانی دیکە وەك زانیـاریتان هەبێ چۆن لـەم دەستەواژەیە دەڕوانـن ؟
- چۆن جیاوازی مەزهەب هەیە لـە نێوان (حەنـەفي و مالیـکی و شـافیعیا) لە ناو دینەکانیشا جیاوازی هەیە لـە نێوانیاندا (الاختـلاف الادیان) هەیە ، ئێمە شــارەزای ئەوان نین و ئاگـامان لێیان نییە و هـیچ تێکەڵییەکمـان نییە..

* ئەگەر تەڵاق نەبێ چ بەدیلێکی دیکە جێگەی دەگرێتەوە ؟

- هیچ هێزێك نییە ژن و مێرد لە یەك جیا بکاتەوە جگە وشەی تەڵاق نەبێ ، وەك چۆن هیچ وتەیەك و سیغەیەك نییە ئافرەت بۆ پیاو حەڵاڵ کا جگە نیکاح و تەزویج نەبێ ، بەڵام شەرتی تریش هەیە بۆ نموونە (فەسخ) فەسخی نیکاح هەیە .. ئەگەر ئەو پیاوە مارەیي نەبوو .. نەفەقەی نەکێشا .. ئەوە ژنە بەبێ تەڵاق ئەتوانێ بچێتە لای قازی (فەسخی نیکاحی) خۆی بکا .. با پیاوەکەش تەڵاقی نەدا .. (ژن ئەگەر خاوەنی خوودی خۆی بێ چ گەرەکییەتی پیاو مارەیي یا نەفەقەی بداتێ یا نەداتێ .. ئەو کاتە دەبێتە شتێکی بێبایەخ .. نووسەر) .

* زۆرجار لێرە و لەوێ بیستوومە فلانە پیاو نەڕەشێرانە سێبەسێي پێداداوە .. کەچی لە هەمان کاتدا دادوەر بۆی هەیە ئەم بڕیارە بدات ! بێئەوەی پیاوە ئازاکەمان رەزامەند بێت ؟

- تەڵاقی رق هەڵساو بە پێی دینی ئیسلام و مەزهەبي شافیعي سێبەشە : دووبەشیان کابرای رق هەڵساو تەڵاقی ئەکەوێ .. بەشی سێهەمی تەڵاقی ناکەوێ لە رق هەڵسانا ! ئەمە چییە ؟ شەرع ئەفەرمووێ ئەو مرۆڤە بگاتە ئاستێك وەك شێتێك کە نازانێ چی وتووە پێش کاتژمێرێك .. ئەو پیاوەش کە نازانێ چی وتووە تەڵاقەکەی ناکەوێ ! ئەگەر گەشتە دادگاش دادوەر تەفریق ئەکا ، پێغەمبەریش (ص) لەم بارەیەوە ئەفەرمووێ :(انما الگلاق ولمن اخڤ نساق) واتە تەڵاقی ژن بۆ کەسێك کە بیخات کە خۆی لە ژێر نیکاحیا بێت کەواتە (لا یگلق الرجل زوجە الابنە) شەرع ئەفەرمووێ : باوك ناتوانێ ژنی کوڕەکەی تەڵاق بدا .. مەگەر کێشەکە بگاتە ئەو ئاستەی کە پیاوەکە نەفەقەی ژنەکەی نەبێ یا مارەییەکەی نەدا .. قازی سێ رۆژی بۆ دائەنێ دووای ئەو ماوەیە کە وەك خۆی مایەوە قازی (فەسخی نیکاحەکەی) بۆ ئەکا و تەفریقەکەی بۆ ئەکا بە پێي ئەو دەسەڵاتەی کە پێي دراوە ..

تۆش دەکرێ ئەم پرسیارانە لە خۆتا بەرجەستە بکەیت .. ئەمەشە هانمان دەدات گۆشەنیگایەکی نووێ بهێنیتە ئارا و ژینگەیەکی لە ئێستا باشتر ببەخشینە ئایندەمان .

########

بووك ..

کاتێ بووك بە ماڵی نوێی ئاشنا دەبێ .. بەخەرمانەیەك خەونەوە پێشوازی لە کۆمەڵێ کەسی ناوازە دەکا، لێرە وایە لەوانەیە زاواش نەناسراو بێ ، هەر چەندە جێگەی دڵخۆشییە ئێستا گۆشەنیگاکان گۆڕاون .. کچ و کوڕ تا نەگەنە بڕوا ئەو بەڵێنە نادەن.

بووك و زاوا دوو کەسایەتی جیاوازن خاوەن دوو جیهانبینی جیا ، کاتێ ئەو بڕیارە دەدەن دەبێ و پێویستە لە سەریان لە زۆر شتی خۆیان ببوورێن لە پێناو هەڵکردنیان لەگەڵ یەکدا .. ڕێز و خۆشەویستی و فیداکاری لەگەڵ یەك دەبێتە مایەی کامەرانی هەمیشەیي بۆ هەردوولا ..

بووك بە حوکمی ئەوەی زۆربەی کات لەبەر باری ئابووری لەگەڵ ماڵی خەسوو خەزووریدا دەژی .. زۆرجار ڕووبەڕوو دەبێتەوە لەگەڵ دش و خەسوویدا .. ئەم تازە بووکە بە گەلێ خەونی ئەرخەوانییەوە ئەم کووخە جووانەی پێکەوە ناوە .. بێگومان خۆشی بە خاوەنی دەزانێ ، لەولاوەش خەسووش کە لەو ماڵەدا زۆرینەی تەمەنی بەڕێکردووە خۆی بەگەورە و خاوەن ماڵ دەزانێ ، لەبەر ئەوە دڵفراوان نەبن تووشی کێشە و گیروگرفت دەبنەوە، ئەوەش ڕاستە کە مرۆڤ چوو بە تەمەندا بڕوای بە خۆیەتی و لە قسەکانی خۆی هەرگیز پەشیمان نییە.. ئەگەر هەڵەش نەبێ !! کچیش دەکەوێتە ژێر کاریگەری دایکەوە .. لێرەدا بووك تەنها باڵ دەمێنێتەوە بۆیە زۆرجار لێرە و لەوێ دەبیستین کە بووك و خەسوو دانوویان ناکوڵێ و هەمیشە ناوو ناتۆرە لە یەکدی دەنێن و لەملا و لەولا باسی یەکتر دەکەن و دەبنە شەوچەرە و قسە و قسەڵۆکی پیاوانی چایخانە و سەر سووچ و کۆڵانەکان ، کێ ئەتوانێ ئەم شەڕە هێوور کاتەوە ؟ بێگومان بە دوو ڕێگا : یەکیان زاوایە کە لە نێوان هەردوولا ڕۆڵ دەبینێ .. جارێ وەك کوڕ جارێ وەك زاوا ، دەبێ هاوسەنگی هەردوولا ڕاگرێ نە پشتی بووکێ نە پشتی دایك و خوشکەکانی بگرێ .. کێ ڕاست بوو لایەنی بگرێ و ئەملاش بەرەو ڕاست بەرێ .. نەهێڵێ پارسەنگی هەردوولا تێکبچێ ، لەلایەکی دیکەشەوە هەوڵی جدی بدرێ بۆ جیابوونەوە لەو خانووە و ماڵێکی سەربەخۆ پێکەوە بنێن .. بەمەش دەتوانن وەك کورد واتەنی (دوور و دۆست) خۆشگوزەرانی دابین بکەن بەیەکەوە و بێ یەك هەڵنەکەن..

#########

باوەژن و باوە پیارە

ئێمەی مرۆ خاوەن یەك هەست و سۆزین .. تەنها بیرکردنەوە لە بوونەوەرەکانی دیکە جوودامان دەکاتەوە ، سەیر لەوەدایە هێشتا پۆشاکی سەرەتاکانمان لە خۆمان دانەدڕیوە و یەکدی قبووڵ ناکەین ! هۆکاریش خۆمانین کێشەکان دەچێنین .. هەر خۆشمان دەبینە نێچیری هەڵەکانمان ، ئەمەش ئەوە دەسەلمێنێت کە تا چەند ئاشنایین بە دنیای بیرکردنەوە و ئایدیای پێشکەوتنخوازانەی سەردەمی ئەمڕۆ ، لێرەوە لەم چەمکە کۆمەڵایەتییە دەدوێم کە لێرەی رۆژهەڵات زۆر بە زەقی دەبینرێ و رۆژانە نوێ دەبێتەوە .. ئەویش (باوە ژن و باوە پیارە) یە (باوەژن) بەو ژنە دەڵێن کە دەبێتە هاوسەری پیاوێك منداڵی هەیە و ئەم دەبێتە باوەژنیان ، (باوەپیارە) ش بەو پیاوە دەڵێن کە دەبێتە هاوسەری ژنێك کە منداڵی هەیە و ئەم دەبێتە باوە پیارەیان ، لە کاتێکدا ژن ئەم پرۆسەی هاوسەرگیرییە پێکدێنێت یا تەمەنی بەسەرچووە و دەیەوێت رزگاری بێت لە قسە و قسەلۆکی دەوروبەر کە لێرە باوە و هەزار و یەك پلار و تەشەنەی دەخەنە دوا ، یا کابرا دەوڵەمەندە و ئەمیش بە کێشەی هەژارییەوە دەتلێتەوە .. تا ئێستا هەرچی خەونی هەیە لە دەست چووە ! دەیەوێت لەم رێیەوە بە دەستی بهێنێتەوە .. یا زۆری کەس و کار کە هێشتا لێرە هەر ماوە و چەندین هیوا و ئارەزووی ئەو کەسەیان نغرۆکردووە یا هەندێ هۆکاری دیکە ، بە هەمان شێوە پیاویش لای ئێمە گەر پارەی هەبوو یا هاوسەری مردبوو یا جیابۆوە بڕیاری هاوسەرگیری نوێدەدات ، ئەمە وەك کردەیەك .. ئەی دەبێت کاردانەوەکانی چۆن بێت ؟ کاتێك منداڵی ئەم دوو لایەنە وردبێت لە بێگەردی بەولاوە هیچی دیکەی لێناوەشێتەوە .. گوناهە لەگەڵ ئەو بونەوەرەدا بەشەڕبێي یا دژایەتی بکەیت ، هەرچەندە پێش ئەنجامدانی پرۆسەکە کۆمەڵێك بەڵێنی بێ بنەما دەدرێت وەك : منداڵی تۆ وەك منداڵی من وایە ، بەڵام لە پاشدا وەك درك لێي دەڕوانێ .. کە هەمیشە لە ئان و ساتدایە و دەچێت بە پێیدا ! بۆیە بە چاوێکی قێزەون لێي دەڕوانێت ، بەڵام کاتێك منداڵ گەورە بێت خۆیان بە خاوەن هەڵوێست دەزانن و پێیان ناخۆشە ژنێکی دیکە جێي دایکیان بگرێتەوە یا جێي باوکیان ، ئەمان وەك منداڵە بچووکەکە رەفتار ناکەن ! بەڵکو هەمیشە دژایەتی دەکەن .. بەرامبەریش دەستی هەبێت سەریان لێدەکاتەوە ، لەبەر ئەوەی هەرچییەك دەڵێت ئەمان بە پێچەوانەوە رەفتار دەکەن .. وەنەبێت هەردوو لایەنی پەیوەندیدار هەست بەوە بکەن کە تەمەنێکیان سەرف کردووە و لە ئەزموونی ژییان شارەزان .. دەتوانن بە شێوەیەکی هۆشیارانە مامەڵەیان لەگەڵدا بکەن ، بەڵام لەبەر ئەوەی ئەمانیش کەمهۆشن

لەوان خراپتر هەڵس و کەوت دەکەن ، لە هەمووی خراپتر ژنە و پیاوە دەچنە لای یەك و هانی بەرامبەرەکانیان دەدەن دژی منداڵەکان ، زۆرجار ئەم هەڵویستە زۆرخراپ کەوتۆتەوە و بووەتە هۆی سەرلێشێوانی منداڵەکان ، ئەمەشە دەنگۆی گەشتووەتە نێو خەڵك و هەردووکیانی ناشرین کردووە .. هەستی گەلێك هونەرمەند و نووسەری وروژاندووە و گەلێك شاکاری ئەدەبي و هونەری لێکەوتۆتەوە ، ئەم جۆرە هەڵس و کەوتانەش لە کاتێکدا که منداڵەکان باوك یان دایکی خۆیان نەمابێت روو دەدەن ، بەڵام گەر مابن ئەوە کێشەکە بەجۆرێکی دیکە دەشکێتەوە، منداڵەکان دەبنە هاوپشتی دایکیان بە حوکمی ئەوەی زۆرینەی کات پێکەوەن .. لەگەڵ یەکدا بەهەموو شێوەیەك دژایەتی ژنە تازەکە دەکەن .. ئەمەش تەنها بۆ مەبەستی ئەوەی سەرنجی باوکیان بۆ خۆیان رابکێشنەوە و واز لەو ژنە بهێنێت ! بۆ ئەم مەبەستەش چەندین پیلان دروست دەکەن و چەکەرەی تاوان سەر دەردێنێت کە بۆ یەکدی دەنێنەوە ، بەڵام ئەگەر ژن و پیاو هۆشیار بن دەزانن چۆن مامەڵە لەگەڵ منداڵەکان دەکەن ، یەکێك لەوانە بەپەرۆش بوونە بۆ خەمەکانیان .. ئەمەش وایان لێدەکات بەخۆیاندا بچنەوە و بگەنە ئەو بڕوایەی کە ئەو کەسە بەو شێوەیە ناشرین نییە کە ئەوان وایان بینیوە , لەلایەکی دیکە ئەگەر کۆمەڵگا بگاتە ئەو ئاستەی ژییانی تاك دابین بکات و سیستەمی ئازادی پەیڕەو بکات .. کە ئەمەش هاتە گۆڕێ کەسەکان بەکاری خۆیانەوە خەریك دەبن و هێندە ماوەیان نامێنێتەوە شوێن کێشەی دایکیان یا.. باوکیان بکەون ، گەر ئەمانەش هاتنە گۆڕێ هەموو خێزانەکان دەگەنە مەبەست و ماڵێکی ئاوەدان و روو بەخەندە و ئاسوودە پێکدەهێنن، گەشتن بەو حەقیقەتەشە تام و چێژی ژیانمان لا جوانتر دەکات....

#######

لە دوێنێدا دین بە کۆمەڵێك مەرج فرە ژنی دانپیادانا .. واتا بە یاسایي بوونی ئەو بێ سەر و بەرییەی کەلە و سەردەمەدا پیادەدەکرا هەر لە حەلاڵبوونی کەنیزەك و ئەو دیلانەی لە جەنگەکاندا بە دەستیان دەهێنا .. لەسەر و ئەوانەشەوە بێسنووري چەندین ژن لەگەڵ پیاوێکدا ، ئەم نامرۆییە چەندین کێشەی کۆمەڵایەتی و تاوان و تەندروستی لێکەوتۆتەوە ، لە نێو ئەم پاشاگەردانییەشدا منداڵان بوونەتە قورباني سەرەکی ، بەیاسایي بوونی ئەم رەوشە لەو زۆر و بۆرییەوە بۆ سنووردارکردنی چوار ژن بە پێي چەند مەرجێك کە پیاو بۆي بووە تا چوار ژن بخوازێت..

لەوانەیە بەشێوەیەك لە شێوەکان چارەسەر بووبێت بۆ ئەو زەمەنە .. بەڵام ئەمڕۆ لەسەدەی تەکنەلۆژیادا رێدەکەین ، مرۆڤەکان هۆشیارن دەزانن سنووری دەسەڵاتیان تا چ رادەیەکە ، هەموو کاردەکەن و دەتوانن بژێوی ژیانیان تا رادەیەك دابین بکەن .. چاوەڕوانی قەدەر ناکەن تا لە دەستی پیاوانەوە قوڕەی سکیان هێورکەنەوە ، کە تۆش بوویتە خاوەن بژێوی ژیانت چاوەنۆڕي دەستی بەرانبەر نابیت ، واتا پشتت بە خۆت بەست و بوویتە خاوەن دەسەڵات ، ئێدی چیدی پێت قبوڵناکرێت تۆ و چەندین مێینەی وەکو تۆ ببنە کۆیللەی تەنها پیاوێك ! راستە ژیان وادەکات هەموو مرۆڤێك بە دوای تاکەکەی خۆیدا بگەڕێت .. ئەمە پێویستییەکە و گەرەکە تێر بکرێت .. کە لێیەوە دونیایەکی جوان و بێگەرد و تۆکمە و هیوادار سەرهەڵدەدات ، ئەمەش نابێت بکرێتە ئەوەی من تۆ داگیر بکەم یان بە پێچەوانەوە ! چونکە ئەمە لە چوار چێوەی توند و تیژیدا خۆي دەبینێتەوە ، کە من دەسەڵاتداربم ئێدی دەبێت هەموو شتێك بۆمن بێت ، باشە پیاوان پێیان قبوڵە فرەژنی هەبێت لەبەر ئەوەی دەسەڵاتدارن .. ئەی ئەگەر ئەم دەسەڵاتە گواسترایەوە بۆ رەگەزی بەرانبەریان .. پێیان قبوڵە فرەپیاوی سەرهەڵبدات و لەبەر دیدەی ئەواندا ژنەکانیان ئاوێزانی پیاوانی دیکە ببن ؟! بێگومان بە سوکایەتی و کۆمەڵێك تەنگژەی کۆمەڵایەتی لە پێنووسي دەدەن ، ئەم کردەیە بەهەردوو شێواز لە نێو ئاژەڵاندا پیادە دەکرێ لەبەر ئەوەی هۆش ونە پەیوەست نین یا لێکدانەوەیان نیە بۆ هیچ سانسۆرێك تەنها بوونی هێز نەبێت !! هەر هەمان هێزە لە نێو مرۆڤدا پیاوان بە کاری دەهێنن بۆ لە خشتە بردنی کەسي بێدەسەڵات .. زەمەنی کۆیلایەتیش وەك نمونەیەکی بەرچاو ، واتە ئێمە هێشتا ئەم بەرگەمان لە خۆمان دانەماڵیوە بۆیە سوورین لەسەر مانەوەی و پێویستە ئەوەشمان پێ قبوڵ بێت کە فرە پیاوی بێتە ئاراوە چونکە ئەمێستا ژنانیش وەك پیاوان دەسەڵاتدارن و خاوەن هێزن و سەرمایەیەکی زۆریان لەبەر دەستدایە !؟

ئێمە دەتوانین بگەڕێینەوە بۆ نێو خودی مرۆڤانەی خۆمان و مرۆڤانە رەفتار بکەین و دونیایەکی جوان ببەخشینە کەسانی بەرانبەرمان کە دەزانین ئەوانیش دەیبەخشن بە ئێمە ، ئەم لێگەیشتنەشە ئەو دونیا جوانە دێنێتە ئارا کە سەرجەم توێژەکان تەندروستانە سەمای ئاڵ و هیوای بەبڕشت و توانا و هێزی لە بن نەهاتوو دێننە ئارا ، ئەگەر بە پێچەوانەشەوە بوو واتە ئەوەی من بەخشیم و نەمدورییەوە واتا منی ناوێت .. یا ئەو ئەوەی بەخشی بەمن و من وەڵامم نەبوو بۆي واتا ئەوم ناوێت ! ئێدی دەتوانن زۆر بەئاسایي بڕیار بدەن و لە یەکدی جودا ببنەوە و بەدووی ئەو کەسەدا بگەڕێن کە دڵ و هۆشیان خوازیارێتی ، کە بەم شێوەیەش بیر کرایەوە دەتوانرێ بڕیارێکی تەندروستیش بدرێ لەمەڕ چارەنووسي ئەو منداڵانەی کە لە و نێوەدان ، ئەمە مامەڵەیەکی مرۆڤانەیە و دەتوانین پیادەی بکەین بێئەوەی هیچ یەکێکمان مافي ئەوی دیکەمان بخۆین .. راستە ئێمە لە نێو تەنگژەیەکدا دەژین کە هەموو شتێکمان دەبێت بە دڵي گەورە و کەلتوور و دین بێت بەڵام بۆ ژیانی خۆم بکەم بەقوربانی دەوروبەر ؟ با ئەو راستییەشمان لە یاد نەچێت تاکەکان پێکەوە جوانن .. بێ سەمای یەکدی هیچ شتێك نە تام نە بۆنی نییە .. پێکەوە دەتوانن هەموو شتێك بکەن و دونیایەکی ئاڵ و گەشەدار ببەخشنە نەوەکانی ئایندە ، بەڵام بەکەم زانینی ئەم دووانە بە یەکدی بە تێڕوانینی هێزی

لایەکـــــیان پۆشـــــاکی مرۆڤـــــانەیان لــــە دەســـت دەدەن و هەبیـــــەتی مرۆڤـــــایەتی لــــە کــــەدار دەکەن و هەمیــــــشە دەبێــــت بە دووی چـــــارەدا بگـــــەڕێن بــــــۆ کێشــــــەیەك کــــە لــــــە ناوەخــــــنی خۆیــــــاندا ســــەري هەڵــــــداوە ...

تێبینی: بەیاسایي بوونی چوار ژن مەبەست لە دەقێکی قورعانە تایبەت بۆ ئەو مەبەستە.

########

سەر بە هەوێ ..

خەمـــــەکانی ژن زۆرن هــــــەرچـــەند لێـــي بدوێیــــن لــــە کەمــــبوون نایـــەن ، بـــاوك ســــالاری بـــووەتە بنـــەچە بــۆ دەرد و مەینـــەتییەکان ، ژن وایلێـــــهاتووە نێچــــــیرێکی بەتــــام و چێـــــژبن بــــۆ پیـــاو و چـــەندییـــان لـــێ بخـــۆن تێــــر نەبـــن..

بـــەڵام بــە پێچـــەوانەی ئەمـــەوە قەدەغـــــەیە لێـــي بدوێیــــن ! یەکـــسەر رووبــــوڕووی گەورەتــــرین چەمــــکمان دەکـــەنەوە کــــە (شــــەرەفە) کە خۆیـــان دروســـتکەر و بنیاتنـــەرین ! بـــەڵام ئەمـــە بێشـــەرەفی نییـــە کـــە خۆیـــان چەنــد ژنیــان بووێــت ئاســـاییە و حـــەلاڵە ! جـــگە لـــەوە چەنـــدین هاوپێـــچی دۆســـتیش هـــەبێت دیـــسانەوە هـــەر ئاســـاییە ، بـــەڵام ژن تـــەنها

یەك پەردەی هەیە و دەبێت هەر یەك پیاو خاوەنی بێت !! جگە لەوە تاوانی زینایە و لە ئاسمانەوە فەرمانی لەسەر دراوە..

یەكێك لەو دەستەواژانەی كە دەمەوێ لێی بدوێم چەمكی (سەر بە هەوێ) یە واتە ژنێك ئەگەر ژنێكی تری بەسەردا بێت دەبنە هەوێي یەك ! مرۆڤ خاوەنی یەك كەسایەتی و هزر و بیر و بۆچوونە .. بەڵام لەم جۆرە كۆمەڵگایانەدا یەك بە دووە و یەك بە سێیە و یەك بە چوار و زیاتریشە ! كاتێ هەست بەم جیاوازییانە دەكەیت قێز لە بوونی خۆشت دەكەیتەوە .. لێرە واتە لە رۆژهەڵات شتێكی ئاساییە و رۆژانە نووێ دەبێتەوە ، یا دەچن دەیان گۆڕن ! هەر بێزاربوو لەمیان وازی لێ دێنێ و دەچێت یەكێكی لۆك دەهێنێت ، لێرەدا پرسیارێك سەر دەردێنێت : بۆ شووی پێدەكەن كە سوور دەزانن ژنی دیكەی هەیە یا وازی لێ هێناوە !؟ بێگومان ئەم جۆرە پیاوانە خاڵي لاوازی ئەو خێزانەی خوێندۆتەوە كە پێویستییان بە چییە .. ئەم بەو چەمكە دەچێتە پێشەوە ، لە روویەكی دیكەشەوە لەوانەیە ئافرەتەكە بە مەبەستەوە ئەو داوایە جێبەجێ بكات و خۆی بكاتە نێچیر لە پێناو بەدەستهێنانی خەونەكانیدا كە لەوەو پێش بە خەونیش پێیان نەگەیشتووە ..

ئەو كێشە دەروونیانەی رووبەڕووی ئەو هەوێیانە دەبێتەوە لەوانەیە تۆ تەنها ئەو كاتانە گوێت لێیان بێت كە تیتكی یەكتري دەگرن و قیژە قیژ و زریكەی منداڵ بەرز دەبێتەوە .. با تاوێك بە كامێرایەك بچینە نێوانیان و بزانین چ باسە ؟ كاتێك ژنە تەنهایە لەوانەیە شتێكی وەها نەبێت پیاوە بیكاتە كێشە .. چونكە مرۆڤ دەتوانێت بە زەردەخەنە هەموو بۆشاییەكانی ژییانی پڕ بكاتەوە ، كاتێك كە باسي ژنهێنان دەكات بە هەموو شێوازێك هەوڵدەدات ئەم پرۆسەیە بە ئەنجام نەگات .. رۆژانە بەرگی نووێ و خۆڕازاندنەوە و خواردنی بە چێژ و قسەی خۆش بەكار دێنێت بۆ بەرەنگاربوونەوە ، بەڵام كە هەر سوور دەبێت لە سەری ئینجا كێشە دروست دەبێت ..بە بۆڵە بۆڵ و ماڵ جێهێشتن و لە منداڵدان و شت شكاندن و تا دووایي ، كە ژنە نوویێەكە دێتە سەر ماڵ ئەم دۆش دادەمێنێت و دەست دێنێت بە سەری منداڵەكانیدا و دەیانلاوێنێتەوە و فرمێسكیش دەڕێژێت ، ئەم ئاهوو سكاڵایانە كۆدەبنەوە لای ژنی یەكەم و دەتەقنەوە بە روو ژنی دووەمدا .. چونكە زۆری كرد بە پیاوەكە و نەگەشتە ئامانج ناچار دەردی دڵي خۆی هەموو بە ژنە دەردەبڕێت بە تایبەتی ئەو كاتانەی كە پیاوە نایەت بەلای ئەمدا و لە منداڵەكانی ناپرسێتەوە .. هەمیشە لەلای ئەوە و بە بەژن و باڵای ئەودا هەڵدەدات ، ژنی دووەهەمیش بێئەوەی بیر لەوە بكاتەوە كە ئەویش ژنە و هاوڕەگەزیەتی .. دەچێت هێندەی دیكە نازی مێردەكەی دەكێشێت دژی ژنی یەكەم و هانی دەدات كە مۆرەی لێدەكات و ناهێڵێت بە ئازادی هەڵسووكەوت بكات و منداڵەكانی بێزاری دەكات و ناهێڵن بحەوێتەوە ، بەمەش ئاگری شەڕ سەر دەردێنێ و رۆژ لە دووای رۆژ بە گژ داچوونەوەكان روو لە زیادبوون دەكەن .. وایلێدێت ئەم كراسێك دەكات ئەویش دەیكات ، ئەم منداڵي دەبێت .. دەبێت ئەویش بیبێت ، ئەم دەچێت بۆ ماڵی باوكی .. دەبێت ئەمیش بچێت و تا دووایي ئەمانە و زۆر شتی دیكە ، باشە ئەگەر ئێمە بزانین بە ئەنجامدانی ئەم پرۆسەیە كێشەمان بۆ دروست دەبێت با بە شێوەیەكی دیكە چارەسەر بۆ كێشەكانمان بدۆزینەوە.. لەگەڵ ئەو ئافرەتە ناگونجێیت یا لەگەڵ ئەو پیاوە ناگەنە ئەنجام با ئاسایي بێت جیابوونەوە !! وەك چۆن دەتوانیت ژن بهێنیتەوە .. بۆ ئەویش رەوابێت شوو بكاتەوە و بە ناوو ناتۆرە و قسە و قسەڵۆك ژییانییان لێ تاڵ نەكەین و چەمكی شەرەف نەكەینە چەكووش بۆ سەركووتكردنی یان كووشتنی خەونەكانیان ، با هەموو پێكەوە لەسەر ئازادییەكانی یەكدی پێكبێین و چێژ و خۆشی ژییان بۆ هەموو لایەك دەستەبەر بكەین .. بەمەش دەتوانین بنەمای ژینێكی كامەران بە دەست بهێنین ..

###########

سۆزێ ..
بۆ رۆژی پەری

بەیانیت باش
ئەمە تیشك بوو لە شوشەی پەنجەرەوە
خۆی کرد بە هەستمدا و ..
سیمای جووانی ژینی لا نوێ کردمەوە ؟
نا ماچی تۆ بوو ..
لەگەڵ سروەی بەیاندا وەخەبەری هێنام
بە هەشتێ لە حەز و ..
دونیایە لە بێگەردی..
بەخشییە سپێدەیەکی روون
بە ماڵي ئاڵ و جەستەیەکی بیمار..

مانگی ئازار ژانی لە دایك بوونە بۆ چاوهەڵهێنانی کۆمەڵێك چەپکە گووڵ ، کە هەر یەکەی رۆژە ڕێیەك بۆنی هەمە چەشنەی وەنەوشەکانی رێبواری تامەزرۆ .. سەرسام دەکات ، کە هەریەکەیان شوناسێکی تایبەتمەند بە خۆی هەیە لە کۆمەڵێك دەستەواژەی گرنگ دەدوێت و یادەوەرییەکی گڵکۆ بە سەرەتاکانی ئەو چین و توێژە لە خۆی دەگرێت و هەموو ساڵێك لەو رۆژەدا بە پێشینەی خۆیاندا دەچنەوە و هەوڵدەدەن گۆڕان لە خۆیاندا بهێننە ئارا و خۆیان ئامادە بکەن بە کار و چالاکی دیکە کە خزمەت بە رەوتی خۆیان و گەشەسەندنێك ببەخشنە کۆمەڵگە..

ژنانیش یەکێکن لەو مرۆڤە هەست ناسکانەی دنیا ..کە ستەمی رۆژگار و نەهامەتییەکانی مێژوو چەواشەی کردوون و بەرەو ناهاوسەنگی بەڕێي کردوون ، هەمیشەش لەو کاتەوەی بە خۆدا هاتوونەتەوە و دەیانەوێت بە هەوڵ و کۆشش و قوربانیدان داکۆکی لە خۆیان بکەن و هەولي سەرەکیشیان ئەوەیە وەك چینەکەی بەرامبەریان خۆیان هاوسەنگ بکەنەوە و هەمان مافی یاساییان پێبدرێتەوە ..

هەشتی ئازار ئەو رۆژەیە کە ژنان دیارییان کردووە بۆ خۆیان کە تیایدا ستەمکاری کراوە بەرامبەر ژنانی زەحمەتکێش لە پێناو سووربوون لەسەر بەرجەستەکردنی مافەکانیان .. بۆ رێزلێنان لەو کەسانە و بەڵێن بەیەکدانەوە و پەیمان تازەکردنەوە .. ئەم رۆژەیان کردە وێستگەیەگ بۆ خۆیان و تیایدا کۆمەڵێك چالاکی دێننە ئارا و پیرۆزبایي لە یەکدی دەکەن واتە جەژنێکە بۆ ژن ..

ژن هەر دەمامکێك نییە .. هەر خوانێکی رازاوە نییە ! بەڵکو بونەوەرێکە لە هەست و نەست پێکهاتووە و تەنگژەکانی ژیان کاری تێدەکات ، پیاو لەوانەیە لەگەڵ بادا شەڕ بکات ، بەڵام ژن وەك چرۆ ناسکە گەر هاوکاریان نەبین و رێگەیان بۆ خۆش نەکەین لەوانەیە هەستیان بریندار ببێت ، لە هەمان کاتدا گەرەکە دان بەو راستییەدا بنێین کە ئاوون بۆ دەروونی

حەسرەتە تاساوەكانی ژییان بێ ئەوان مەحاڵە ، هەموو ئاوازێك .. سیمایەك .. رەنگێك .. سروشتێك .. بێدەنگی ئەو كرچ و كاڵ .. بێ هەناسەی ئەو بێتامە شەكری خەیاڵ .. بێ وزەی ئەو كارێكی تا بڵەی قوورس و گرانە ، منی پیاو بوونی خۆم لە چیدا ببینمەوە كە ژنێك نەبێت حەسرەتەكانم بۆ دامركێنێتەوە ، وەمنی ژنیش زەردەی رووخسار و ئارایشتی سیما و تیشكی نیگام هیچ گۆشەیەك ناپێكێت تا پیاوێك هەستم پێنەكا و بۆم نەخنێتەوە .. ئێدی لی خۆشیدا بست بست باڵا دەكەم یا لەنێو مەرگەساتی ژیاندا رۆبچینە نێو چ كەندەڵانێكەوە ئارامی تێدا بێت ئامێزی یەكدی و ئاوێزانی یەكجارەكی نەبێت كە بە دوو جەستە كۆتایي دێت ، سینەی تووكاوی بە دەست و پەنجەی نەرم و نیان دەبێتە لۆكە .. بێ زەردە و ناز لە دڕكی بیابان دەچێت .. تامەزرۆیي لێوەكان بە ماچێكی یەكدی ئارام دەگرێت .. فرمێسكی دیدەكانیش بە زەردەی بەرامبەر تەرە دەبێت و ئاسوودەیی نیشتەجێ دەبێت ، ئەمانە و زۆر شتي دیكە ئەوە دەسەلمێنن كە نێر و مێ بێ یەكدی هەڵناكەن و بێ ئەوانیش مێژوو ئێستا و ئاینده هیچ بنەمایەكی نابێت و نەبووە ، واتە ئەم دوو رەگەزە پێكەوە دەتوانن ژیان جوانتر بكەن و پێكەوە ئاینده دیاري بكەن، با پێ لەو راستییەش نەنێین كە ئەوانەی ئەم خەونەیان لا بەرجەستە بووە كۆمەڵێك گوڵی هەمەچەشنەن و بەس.. ئەوانی دیكە ئەڵێی نەبایان دیوە و نەبۆران و باكیان نییە چی روودەدات .. ناخۆشیەكەشی لەوەدایە گەمە بە خەونەكانی ئەمانیشەوە دەكەن ، بە هەر حاڵ ئەم دوو رەگەزە پێكەوە دەتوانن هەموو شتێك بكەن و بگۆڕن دەبا هەموو لەم رۆژەدا ساتێك بە چۆكدا بێین بۆ زەردە و نیگا و هەستی بێگەردییان ، بە دیهاتنی ئەم خەونانەیە وامان لێدەكات سبەی كە وەخەبەر هاتین بە ماچي هەردوولا هێز و بازوو و هۆشمان یەك بخەین و رووبەڕووی رۆژێكی نووێ ببینەوە ..

##########

پایان

مـــــــرۆڤ

بتوانێـــــــت بەسەر هەستی
ویـڵـي و ونـــــــبووندا سەركــــەوێت ..
كـــە رێـــــگاكان نـــەما وا هەست نـــەكات
چـــیدی چ رێگایـــەكی دی نیـــیە ! باوەڕ بەوە بهـێنێت
هـەر كاتـێك ونـــبوو دەتـــوانـێت لــێرەوە
لـــە هـــەمان ئـەو جـێگایـــەوە
كـــە تــــیایـــدا وەســــتاوە
دەســـت پــــێبكاتــــەوە
بەختیار عەلي

- <u>*بڵاوكراوەكانی نوسەر*</u>

ئەسرینی زام شیعر 1995
چاوی چەپي ئیمپراتۆر سیناریۆ 1996
پەیڤی ڕەنگاڵەیي نزار قەبانی وەرگێران 1997
دەمەوێ لە دایك بم شیعر 1998
كەرت بوونی ڕۆح شیعر 2000
مێ و خواستە خەفەكراوەكانی خوود وتار 2009

- ***ئامادەکراوەکانی نوسەر***

تنۆکێ لە خەونی کەرت	پەخشان
لە ئێستادا ئاوڕێك بۆ رابردوو	رۆژنامەنووسي
پەپوولەیین	شیعري منالان
زریانی سامناك	چیرۆك
گـــلـەیـــي	لیرك
فیودالّیزم لەنێو گەمەی نەتەوایەتیدا	نەتەوەیي
سیناریۆي نمایشێکی خەوالّوو	شیعر
فەرامۆشبوونی بوون	دەروونی
لەباربردنی خەفەکردن	رانان

پێزانینم بۆ :

- *چنار مەحموود ، چالاك لە بوارەکانی ژنان، کە کار ئاسانی بۆ کردم بۆ لە چاپدانی ئەم کتێبە ..*
- *کەمال کاکی ، کە هەستا بە وەرگێرانی سەردێري پەرتوکەکە بۆ سەر زمانی ئینگلیزی ..*

یوسف خەلیل

Yousif khalil

Woman ..
And self suppressed desires

ناونیشانی ئەلەکترۆنی
Yousif_kazh@yahoo.com

www.bakrajo.com

گەڕانەو بۆسەرەتای ماڵپەڕ